

ЗРАЗОК

Титульний аркуш для твердої обкладинки (розмір 7,5см x 13,5см)

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**Випускна робота бакалавра
на тему: «Аналіз і оцінка ефективності фінансово-господарської
діяльності підприємств»**

Розробила студентка групи 402-ЕФ
Заливча Руслана Олександрівна

Полтава 2022

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

**на тему «Аналіз і оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності
підприємств»**

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 402-ЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Заливча Р.О.

Керівник: к.е.н., доцент Сівіцька С.П.

Рецензент: гол.бух. ТОВ «ЛОЇ», Фесенко О.П.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Заливча Р.О.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі
Заливча Р.О.

Полтава, 2022 року

АНОТАЦІЯ

Заливча Р.О. «Аналіз і оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 116 сторінок, 27 таблиць, 15 рисунків, список літератури з 81 джерел та 3 додатків.

Ключові слова: ефективність, фінансово-господарська діяльність, прибуток, фінансові результати.

Мета роботи є дослідження теоретичних основ фінансово-господарської діяльності та аналіз практичних аспектів оцінювання ефективності фінансово-господарської діяльності.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність Товариство з обмеженою відповідальністю «ЛОЇ».

Предметом дослідження є аналіз і оцінка фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЛОЇ».

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних із дослідженням сутності та змісту фінансово-господарської діяльності підприємства; основних чинників ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства; методичних засад проведення аналізу та оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства; стану фінансово-економічну діяльність підприємства; складу, структури та динаміки доходів та витрат підприємства; прибутковості та рентабельності підприємства; резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства; розробкою інноваційного проекту проект, котрий сприятиме підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

ANNOTATION

Zalivcha R.O. "Analysis and evaluation of the effectiveness of financial and economic activities of enterprises." Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" – National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 2022.

The work contains 116 pages, 27 tables, 15 figures, a list of references from 81 sources and 3 appendices.

Key words: efficiency, financial and economic activity, profit, financial results.

The purpose of the work is to study the theoretical foundations of financial and economic activities and analysis of practical aspects of evaluating the effectiveness of financial and economic activities.

The object of the study is the financial and economic activities of the Limited Liability Company "LOI".

The subject of the study is the analysis and evaluation of financial and economic activities of LLC "LOI".

The final work considers a set of issues related to the study of the nature and content of financial and economic activities of the enterprise; the main factors of efficiency of financial and economic activity of the enterprise; methodological principles of analysis and evaluation of the effectiveness of financial and economic activities of the enterprise; state of financial and economic activity of the enterprise; composition, structure and dynamics of income and expenses of the enterprise; profitability and profitability of the enterprise; reserves to increase the efficiency of financial and economic activities of the enterprise; development of an innovative project, a project that will help increase the efficiency of financial and economic activities of the enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність і зміст фінансово-господарської діяльності підприємства	7
1.2. Чинники ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства	18
1.3. Методи оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО – ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЛОЇ»	36
2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства	36
2.2. Аналіз складу, структури та динаміки доходів та витрат підприємства.....	57
2.3. Оцінка прибутковості та рентабельності підприємства	61
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЛОЇ»	72
3.1. Виявлення резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства	72
3.2. Напрямки підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства	84
ВИСНОВКИ.....	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	106
ДОДАТКИ.....	116

				ВР	402-ЕФ	18103
	П. І. Б.	Підпис	Дата	Аналіз і оцінка фінансово-господарської діяльності підприємств		
<i>Розроб.</i>	<i>Заливча Р.О.</i>					
<i>Перевір.</i>	<i>Сівіцька С.П.</i>					
<i>Н. Контр.</i>	<i>Сівіцька С.П.</i>					
<i>Затверд.</i>	<i>Птаценко Л.О.</i>					
				Літ.	Арк.	Акрушів
					3	116
				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		

ВСТУП

Поняття «ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства», в сучасних ринкових умовах займає одну з головних ролей, що сприяє подальшому функціонуванню та розвитку підприємств. В умовах високого рівня невизначеності, конкуренції, присутності різного роду кризових явищ, наявності різних політичних та економічних проблем в країні та через неузгодженість рішень в середині компанії, підвищення ефективності функціонування підприємства є першочерговим джерелом вирішення поставлених викликів. Необхідність підвищення та забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства полягає у формуванні нових цілей, засад та принципів діяльності, задоволення потреб споживачів та розширення своїх ринкових можливостей. Тому напрям підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності підприємств – це, перш за все, інструмент раціонального використання ресурсів та потенціалу компанії.

Розгляду теоретичних та практичних питань в аналізі забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств приділяли увагу вітчизняні та закордонні вчені. Особливий інтерес у дослідженні даної теми був у науковців: П. Друкера, М. Майєра, В. Петі, В. А. Андрейчук, С. В. Войтко, О. А. Гавриш, В. Г. Герасимчук, А. В. Дейнеко, А. І. Ільїна, В. В. Ковальов, Г. О. Швиданенко, Л. С. Захаркіна, Р. А. Кушваха, Р. В. Андрійчук, Р. Беннет, П. Ю. Буряк, О. Г. Гупало, О. О. Воронін, Ф. В. Зинов'єв, Н. В. Савенко, О. М. Савицька, С. Н. Немирович та ін. В їх працях висвітлені основні питання, що пов'язані з ефективністю, методи оцінки та покращення стану підприємств, запропоновано методи обрахунку економічної ефективності та наведено відповідні приклади.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ фінансово-господарської діяльності та аналіз практичних аспектів оцінювання ефективності фінансово-господарської діяльності.

Завданням дипломної роботи є:

- 1) дослідити сутність і зміст фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 2) з'ясувати основні чинники ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 3) дослідити методичні засади проведення аналізу та оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 4) проаналізувати фінансово-економічну діяльність підприємства;
- 5) проаналізувати склад, структуру та динаміку доходів та витрат підприємства
- 6) оцінити прибутковість та рентабельність підприємства;
- 7) виявити резерви підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 8) розробити інноваційний проект, що сприятиме підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є товариство з обмеженою відповідальністю «ЛОЇ». Предметом дослідження є аналіз і оцінка фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЛОЇ».

У ході написання випускної роботи використано наступні методи: спостереження, аналіз і синтез, порівняння, конкретизація, систематизація, узагальнення, горизонтальний і вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, факторний аналіз.

У першому розділі дипломної роботи необхідно розглянути теоретичні основи фінансово-господарської діяльності підприємства, чинники, які впливають на ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств, основні показники ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

У другому розділі доцільно провести аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності ТОВ «ЛОЇ», а саме дослідити загальну характеристику фінансово-економічної діяльності ТОВ «ЛОЇ» (агрегований баланс, показники ліквідності, платоспроможності), проаналізувати склад, структуру та динаміку доходів та витрат підприємства, оцінити прибутковість та рентабельність ТОВ «ЛОЇ».

У третьому розділі необхідно виявити резерви підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та напрямки підвищення їх ефективності.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємства, підручники і наукові посібники, публікації в спеціалізованих виданнях, тези виступів на конференціях і форумах, що висвітлюють інформацію щодо фінансово-господарської діяльності підприємства, фінансова звітність ТОВ «ЛОЇ».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність і зміст фінансово-господарської діяльності підприємства

Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств сьогодні є однією з найважливіших умов для забезпечення нормального функціонування і розвитку всього підприємництва. В теоретичному плані проблеми оптимізації фінансово-господарської діяльності підприємства потребують постійного аналізу та дослідження. Кризовий стан економіки вимагає консолідації зусиль науковців і практиків з метою теоретичного обґрунтування проблем безпеки, розробки та використання ефективних механізмів її забезпечення як необхідної умови здійснення економічних трансформацій і зміцнення української нації. Щоб забезпечити це, необхідно постійно аналізувати фінансовий стан, проводити обґрунтоване наукове дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів у процесі фінансово-господарської діяльності кожного підприємства тобто проводити діагностику фінансового стану суб'єктів господарювання [1].

Зміст аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства полягає у всебічному вивченні технічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності продукції, що випускається, забезпеченості виробництва матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами та ефективності їх використання. Цей аналіз ґрунтується на системному підході, комплексному обліку різноманітних факторів, якісному підборі достовірної інформації і є важливою функцією управління.

Сутність аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства полягає у встановленні та вивченні ознак, вимірюванні основних характеристик, що відображають стан машин, приладів, технічних систем,

економіки і фінансів господарюючого суб'єкта, для передбачення можливих відхилень від стійких, середніх, стандартних значень і запобігання порушень нормального режиму роботи. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства включає визначення оціночних ознак, вибір методів їх вимірювання і характеристику цих ознак за певними принципами, оцінку виявлених відхилень від стандартних, загальноприйнятих значень [10].

Мета аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства – підвищення ефективності його роботи на основі системного вивчення всіх видів діяльності та узагальнення їх результатів.

Завданнями аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є:

- ідентифікація реального стану аналізованого об'єкта;
- дослідження складу і властивостей об'єкта, його порівняння з відомими аналогами або базовими характеристиками, нормативними величинами;
- виявлення змін у стані об'єкта в просторово-часовому розрізі;
- встановлення основних факторів, викликали зміни у стані об'єкта, та врахування їх впливу;
- прогноз основних тенденцій [23].

Правильний вибір мети і постановка задач аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства мають велике значення.

Огляд наукової літератури показав, що не існує чіткого визначення поняття «фінансово-господарська діяльність», воно трактується чинним законодавством і авторами по-різному.

Під фінансово-господарською діяльністю підприємств можна розуміти цілеспрямовану діяльність на основі прийнятих рішень, кожне з яких оптимізується на основі інтуїції або розрахунків [11].

Розглянемо дане поняття згідно правового та фінансового аспекту.

Поняття господарської діяльності наводиться в статті 3 Господарського Кодексу України. Під господарською діяльністю розуміють діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямовану на виготовлення

та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [2].

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», господарська діяльність – це будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару [3].

Згідно із Податковим Кодексом, господарською є будь-яка діяльність особи, направлена на отримання доходу в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, у разі коли безпосередня участь такої особи в організації такої діяльності є регулярною, постійною та суттєвою [4].

Відповідно до статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»», фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства [5].

У листі Комітету Верховної Ради з питань фінансів та банківської діяльності № 06-10/565 від 01.10.2001 року вказано, що терміни «фінансова» та «господарська» діяльність за економічною суттю є тотожними.

Господарський Кодекс України в статті 333 наводить наступне визначення «фінансової діяльності», а саме: Фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування, а також допоміжну діяльність у сфері фінансів і страхування [2].

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає фінансову діяльність підприємства як діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства [5].

Отже, можна зробити висновок, що терміни «фінансово-господарська діяльність» і «господарська діяльність» за своєю економічною суттю є тотожними.

Підходи науковців до трактування понять «фінансова» та «господарська» діяльність наведено у таблиці 1.1

Таблиця 1.1

Підходи науковців до трактування понять «фінансово-господарська діяльність»

Джерело	Сутність
Стаття 14 Податкового Кодексу України	діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами
Стаття 3 Господарського Кодексу України	діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність
Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	фінансова діяльність підприємства – це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства
В.В. Ковальов	безперервний процес залучення різного роду ресурсів, об'єднання їх в процесі виробництва для отримання деякого фінансового результату
С. Єлецьких, І. Тельнова	аналіз фінансового стану, прогноз розвитку ринкової ситуації, своєчасне виявлення причин і основних факторів, що сприяють розвитку кризових ситуацій, виявлення раніше не помітних для неспеціаліста ознак прийдешньої кризи
О. Гетьман, В. Шаповал	передбачає систематичну й усебічну оцінку його діяльності з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Її завданням є визначення прийнятних параметрів роботи підприємства і незадовільних параметрів, які вимагають оперативного втручання
Н Євдокимова, А. Кірієнко	метод пізнання фінансового механізму підприємства, процесів формування та використання фінансових ресурсів для його операційної та інвестиційної діяльності. При цьому вчасне та якісне забезпечення фінансових рішень щодо вкладення ресурсів, операцій, що проводяться із використанням цих ресурсів та визначення структури фінансової діяльності постає сутністю діагностики
І. Бланк	„системою цільового фінансового аналізу, направленою на виявлення параметрів кризового розвитку підприємства, що генерують загрозу його банкрутства в майбутньому. Залежно від цілей та методів проведення пропонується поділ діагностики банкрутства на систему експрес-діагностики (здійснюється за стандартними алгоритмами аналізу) та систему фундаментальної діагностики банкрутства (здійснюється на основі факторного аналізу та прогнозування)
Г. Савицька	являє собою спосіб встановлення характеру порушень нормального ходу економічних процесів на підприємстві

Узагальнюючи вище трактування можна сформулювати поняття «фінансово-господарської діяльності»:

1) фінансово-господарська діяльність являє собою організацію фінансових відносин, що виникають в процесі роботи з іншими суб'єктами господарювання щодо виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою їх реалізації за плату;

2) фінансово-господарська діяльність – це дії з формування і використання фінансових ресурсів у сфері суспільного виробництва, спрямовані на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт, надання послуг вартісного характеру [15].

Аналітичне дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств базується на певних принципах (рис. 1.1).

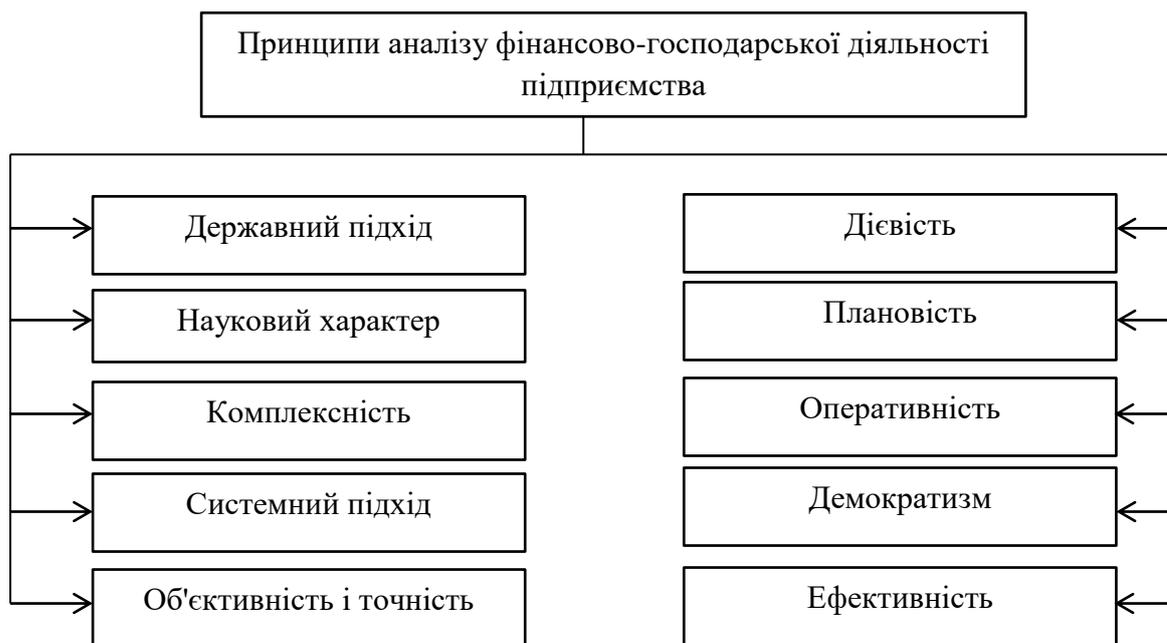


Рис. 1.1. Принципи аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства

1. Державний підхід. При оцінці економічних явищ і процесів необхідно враховувати їх відповідність державній економічній, соціальній, міжнародній політиці та законодавству.

2. Науковий характер. Аналіз повинен базуватися на положеннях діалектичної теорії пізнання, враховувати вимоги економічних законів розвитку виробництва.

3. Комплексність. Аналіз вимагає всебічного вивчення причинних залежностей в економіці підприємства.

4. Системний підхід. Аналіз повинен базуватися на розумінні об'єкта дослідження як складної динамічної системи зі структурою елементів.

5. Об'єктивність і точність. Інформація, що використовується для аналізу повинна бути достовірною і об'єктивно відображати дійсність, а аналітичні висновки повинні бути обґрунтовані точними розрахунками.

6. Дієвість. Аналіз повинен бути дієвим, тобто активно впливати на хід виробництва і його результати.

7. Плановість. Для ефективності аналітичних заходів аналіз повинен проводитися систематично.

8. Оперативність. Ефективність аналізу сильно зростає якщо він проводиться оперативно і аналітична інформація швидко впливає на управлінські рішення менеджерів.

9. Демократизм. Передбачає участь в аналізі широкого кола працівників і, отже, більш повне виявлення внутрішньогосподарських резервів.

10. Ефективність. Аналіз повинен бути ефективним, тобто витрати на його проведення повинні давати багаторазовий ефект [25].

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства можна класифікувати за різними критеріями (оцінним ознаками). Класифікація видів аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства показана на рис. 1.2.

Фінансово-господарська діяльність підприємства включає в себе операційну, фінансову та інвестиційну діяльність (рис.1.3) [36].



Рис. 1.2. Види аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства

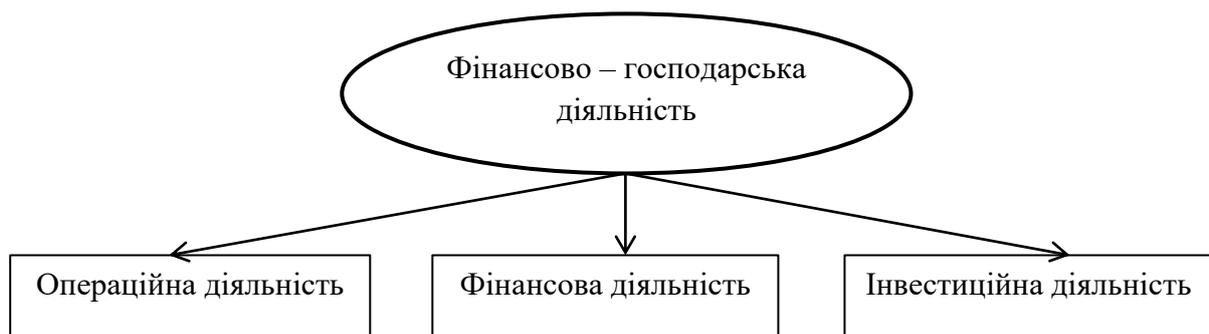


Рис. 1.3. Складові фінансово-господарської діяльності підприємства

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), забезпечує основну частку доходу і є головною метою створення підприємства.

Характер операційної діяльності підприємства визначається, перш за все, специфікою галузі економіки, до якої воно належить [50].

Основу операційної діяльності більшості підприємств становить виробничо-комерційна або торгівельна діяльність, яка доповнюється здійсненням інвестиційної та фінансової діяльності. Разом з тим, інвестиційна діяльність є основною для інвестиційних компаній, інвестиційних фондів та інших інвестиційних інститутів, а фінансова діяльність – для банків та інших фінансових інститутів.

Фінансова діяльність – це система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів [27].

Фінансову діяльність підприємства спрямовано на вирішення таких основних завдань:

- фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності;
- виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками;
- мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу;
- контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів.

Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Інвестиційна діяльність здійснюється на основі: інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними

організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності; державного інвестування, здійснюваного органами влади і управління України, Кримської АРСР, місцевих Рад народних депутатів за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами і установами за рахунок власних і позичкових коштів; іноземного інвестування, здійснюваного іноземними громадянами, юридичними особами та державами; спільного інвестування, здійснюваного громадянами та юридичними особами України, іноземних держав (частину 2 статті 2 змінено згідно із Законом N 1955-XII від 10.12.91 р.) [24].

У результаті здійснення фінансово-господарської діяльності підприємство отримує доходи від різних видів діяльності і несе відповідно до цих доходів витрати.

Доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого збільшується власний капітал підприємства (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків власників).

Витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками) [16].

Перевищення доходів над витратами формує прибуток підприємства. Збитки є результатом перевищення витрат підприємства над його доходами.

Якщо прибуток не розподіляється серед власників, а відбувається реінвестування, то це збільшує власні фінансові ресурси підприємства. Збитки негативно впливають на обсяг фінансових ресурсів і фінансову стійкість підприємства, оскільки зменшують власний капітал та частку власних коштів у загальному обсязі ресурсів підприємства.

Доходи від операційної діяльності – це доходи (виручка) від реалізації продукції та інші операційні доходи. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід, виручка від реалізації продукції

без врахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків.

Інші операційні доходи включають всі доходи від операційної діяльності, крім доходу від реалізації продукції. До них, зокрема, відносять: доходи від реалізації іноземної валюти; доходи від продажу оборотних активів (крім фінансових інвестицій); доходи, одержані від операційної оренди активів; доходи від операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті; суми одержаних штрафів, пені, неустойок та інших санкцій за порушення господарських договорів; доходи від списання кредиторської заборгованості; відшкодування раніше списаних активів (надходження боргів, списаних як безнадійні); суми одержаних грантів та субсидій; інші доходи [17].

Доходи від інвестиційної діяльності підприємства складаються з доходів від реалізації необоротних активів, раніше придбаних підприємством, і доходів від інвестицій у фінансові активи. Останні включають доходи від володіння цими активами (процентні чи дивідендні виплати) та доходи від їх реалізації.

Фінансова діяльність підприємства передбачає залучення ресурсів і тому пов'язана, як правило, з витратами на залучення цих ресурсів. Розмір фінансових витрат є важливим показником діяльності підприємства, тому процентні виплати з боргу відокремлюються від інших витрат підприємства і відображаються у фінансовій звітності. Це дає змогу аналізувати ефективність використання коштів, достатність доходів підприємства для здійснення процентних виплат з боргу та збереження фінансової стійкості [14].

Фінансовими доходами є доходи, отримані в процесі проведення інвестиційної та фінансової діяльності. Це, зокрема, доходи від участі в капіталі та інші фінансові доходи. Дохід від участі в капіталі відображає доходи, одержані від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства. Вони передбачають зростання частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування (внаслідок одержання асоційованим, дочірнім та спільним підприємством прибутків або зростання їх власного капіталу). До інших фінансових доходів належать доходи, що виникають у процесі фінансової

діяльності підприємства. До них відносять: дивіденди одержані; відсотки одержані; інші доходи від фінансових операцій [17].

Витрати операційної діяльності підприємства торгівлі групують за такими економічними елементами: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати.

До витрат інвестиційної діяльності належать: собівартість проданих необоротних активів; собівартість проданих фінансових інвестицій; собівартість проданих майнових комплексів; втрати від неопераційних курсових різниць; уцінка необоротних активів; уцінка фінансових інвестицій; списання необоротних активів [18].

До витрат фінансової діяльності відносяться витрати на проценти за користування кредитами отриманими, за облігаціями випущеними, за фінансовою орендою, а також витрати, пов'язані із залученням позикового капіталу.

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що під фінансово-господарською діяльністю підприємств можна розуміти цілеспрямовану діяльність на основі прийнятих рішень, кожне з яких оптимізується на основі інтуїції або розрахунків.

Фінансово-господарська діяльність є основним джерелом доходів підприємства. Але необхідно одразу зазначити, що досягнення цієї мети будь-якою ціною на сучасному етапі розвитку економіки дозволити не можна. Цивілізовані ринкові відносини вимагають розумного співвідношення обох цілей: задоволення суспільних потреб і одержання прибутку.

Прибуток отриманий від фінансово-господарської діяльності є показником, який відображає фінансовий результат діяльності підприємства, забезпечує фінансування розширеного виробництва та його ефективність, обсяг та кількість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості, а також з ним пов'язане вирішення важливих соціальних, економічних, політичних, етичних проблем суспільства на мікро- й макрорівні.

Якщо прибуток не розподіляється серед власників, а відбувається реінвестування, то це збільшує власні фінансові ресурси підприємства. Збитки негативно впливають на обсяг фінансових ресурсів і фінансову стійкість підприємства, оскільки зменшують власний капітал та частку власних коштів у загальному обсязі ресурсів підприємства.

1.2. Чинники ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Проблема підвищення ефективності діяльності підприємства полягає в забезпеченні максимально можливого результату на кожну одиницю затрачених трудових, матеріальних, фінансових та інших ресурсів. Тому критерієм ефективності виробництва в макроекономічному масштабі є зростання продуктивності суспільної праці.

Взаємодія трьох визначальних чинників постійно регулює процес виробництва на будьякому підприємстві. Цими чинниками є: персонал (робоча сила), праця та предмети праці. Використовуючи наявні засоби виробництва, персонал підприємства виробляє суспільно корисну продукцію або надає виробничі й побутові послуги. Таким чином, з одного боку, мають місце затрати живої та уречевленої праці, а з іншого – результати виробництва (діяльності), які залежать від масштабів застосовуваних засобів виробництва, кадрового потенціалу та рівня його використання [32].

Характеризуючи фактори впливу на ефективність фінансово-господарської діяльності, доцільно розмежувати їх на внутрішні та зовнішні. Внутрішні залежать від результативності роботи управлінського персоналу і колективу підприємства, виражають результати діяльності підприємства, а зовнішні кількісно визначають рівень використання виробничих і фінансових ресурсів.

Зовнішнє оточення сучасних підприємств чинить значний вплив на їх діяльність через фактори політичного і правового характеру, які неможливо не

враховувати при оцінці передумов їх функціонування і перспектив розвитку. А для підприємств, що кооперують із закордонними партнерами чи використовують іноземні інвестиції, політична активність держави на міжнародній арені, так само, як і внутрішня політична ситуація і правовий режим є мало не визначальними. Вплив політико-правових факторів нині є досить вагомим і щодо параметрів розвитку економічної системи держави – політична нестабільність гальмує потік інвестицій у промисловість, знижує доступність кредитних ресурсів, заважає становленню фондового та товарних ринків, розширенню потреб споживачів. Вплив галузевих факторів, які можна коротко описати як наявність і становище партнерів та конкурентів і методи їх роботи, характеризує позицію підприємства та визначає параметри співпраці з іншими суб'єктами господарювання (рис. 1.4) [33].

Стрімкі зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі підприємства, стимулюють появу нових методів, систем та підходів до управління і зумовлюють появу нових зв'язків між елементами підсистем підприємства. Для розуміння впливу сил, що зумовлені внутрішньою структурою управління підприємством та зв'язків між її елементами, доцільно провести групування цих факторів (рис. 1.5).

Сукупність факторів впливу на діяльність підприємства, учасників системи діагностики та складових базису її реалізації складають передумови діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства, врахування яких дозволяє охарактеризувати ефективність фінансово-господарської діяльності на сучасному етапі розвитку, описати напрямки та інтенсивність дії сил, що можуть змінити ситуацію, встановити залежності та зв'язки між елементами в системі діагностики, визначаючи можливості та загрози подальшого розвитку підприємства. Базис діагностики служить своєрідним підґрунтям, відправною точкою дослідження [34].

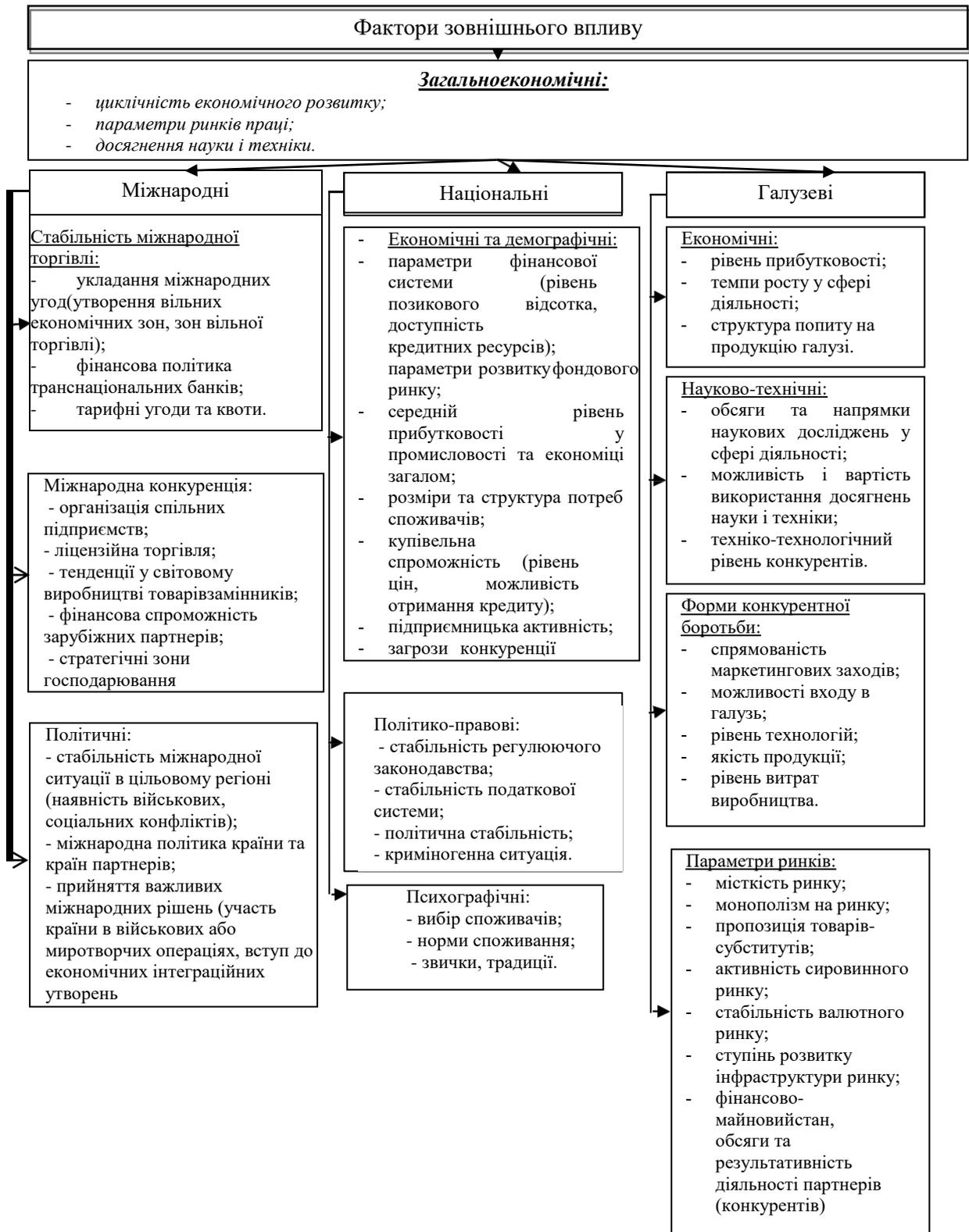


Рис.1.4. Класифікація факторів зовнішнього впливу на процес аналізу фінансово-господарської діяльності



Рис. 1.5. Класифікація факторів внутрішнього впливу на процес аналізу фінансово-господарської діяльності

Характеристики процесу реалізації діагностики варто розглядати як складову, найбільш активну частину її системи, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат дослідження об'єкта. Він покликаний спрямувати дослідження у правильному руслі через дотримання ряду принципів, виконання функцій та досягнення визначених цілей.

Побудова ефективного процесу реалізації діагностики неможлива без дотримання основоположних принципів її здійснення. В. Савчук виділяє такі принципи діагностики [14]:

– по-перше, в діагностиці підприємства існує два основних об'єкта аналізу: результати діяльності підприємства за період та основні його бізнес-процеси;

– другий принцип полягає в тому, що не можна обмежуватися лише фінансовими показниками. У випадку, якщо підсумкові їх значення виявилися

нижчими запланованих чи нормативних, не можна судити однозначно про причини таких тенденцій, не провівши глибинного аналізу причиннонаслідкових зв'язків, що характеризують певні фінансові показники;

– третій принцип діагностики можна сформулювати як принцип розумної достатності. Суть принципу полягає в тому, що для цілей діагностики слід використовувати лише ті показники, які є базовими для прийняття управлінських рішень;

– четвертий принцип – це принцип порівнянності. Він полягає в тому, що не можна брати до уваги лише значення фінансових показників, їх також потрібно порівнювати з іншими даними, що мають відношення до об'єкта діагностики. Не слід також просто спиратись на нормативні значення коефіцієнтів. Так, наприклад, сума позикових засобів підприємства не повинна перевищувати 50 % загальної суми активів. І в цьому випадку йому не загрожує банкрутство. Проте вищим професіоналізмом роботи менеджменту в світовій практиці вважається його здатність працювати за рахунок позикових засобів;

– п'ятий принцип, це принцип часової узгодженості, згідно із яким діагностика підприємства повинна проводитися згідно визначеного часового регламенту. Найбільш продуктивним являється регламент, коли щороку проводиться комплексна діагностика, а щомісячно – експрес-діагностика;

– останній, шостий принцип можна сформулювати як принцип довершеності, що означає не лише розрахунок фінансових коефіцієнтів, проведення необхідних видів аналізу, але й формування лаконічних висновків та побудова програми заходів для коректування ситуації.

Принципи здійснення аналізу фінансово-господарської діяльності слід подати у такому складі, як це наведено у табл. 1.2 [28].

Дотримання системи перелічених принципів сприяє виконанню у повному обсязі функцій, що покладені на діагностику фінансово-господарської діяльності підприємства.

Таблиця 1.2

Принципи здійснення аналізу фінансово-господарської діяльності
підприємства

Назва	Коротке викладення суті
Автентичності	процес дослідження повинен бути заснованим на першоджерелах, на достовірній інформації
Точності	ціль, завдання і відповідність вимогам, пропонованим до процесу діагностування, тісно пов'язані з процесами планування, організації і контролю
Визначеності	при побудові системи діагностики необхідно виділяти фактори, що піддаються кількісній оцінці і тенденція зміни яких відома
Формалізації	означає побудову моделей фінансової діагностики таким чином, щоб вони були максимально формалізовані і зручні для обробки засобами електронно-обчислювальної техніки
Відповідності сфері функціонування	при діагностиці повинні враховуватися галузеві нормативи, тенденції та умови розвитку сфери діяльності об'єкта дослідження
Об'єктивності	діагностика повинна точно відображати підсумки роботи та рівень використання ресурсів для стабільної діяльності підприємства
Інформативності	фінансова діагностика повинна в необхідній мірі виконувати покладену на неї функцію інформування адміністративно-управлінського персоналу про стан і діяльність підприємства. Дотримання цього принципу визначає необхідність надання користувачу інформації у вигляді, зручному і доступному для сприйняття, що підвищує ефективність використання фінансової діагностики
Своєчасності	часовий інтервал, що відокремлює момент настання нового стану підприємства від його виявлення і розпізнавання в процесі діагностики, повинний бути прийнятним для здійснення управлінських превентивних впливів
Комплексності	повинно бути забезпечене комплексне дослідження діяльності підприємства в єдності його найважливіших проявів. Недопустимо ізольовано розглядати окремі незалежні фрагменти діяльності підприємства, бо це може порушити цілісність сприйняття результатів

Формулювання цілей, визначення функцій та характеристика принципів аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, що забезпечують процес її реалізації на окремо взятому підприємстві, спрямовані на досягнення в кінцевому рахунку основної мети, що їй підпорядкований увесь процес діагностики, а саме – підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємства [30].

Для того щоб визначити рівень ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, необхідно врахувати комплекс показників, що характеризують його фінансовий стан та результативність.

На мою думку, основною метою оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності є дослідження основних параметрів (показників), що дають змогу об'єктивно і точно показати зміни у структурі активів і пасивів, фінансовий стан підприємства, його прибутки та збитки [33].

Загальна характеристика ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства може бути представлена за допомогою цілого ряду показників, основними з яких є (рис. 1.6):

- показники ефективності використання майна;
- показники використання власного капіталу;
- ефективність використання активів;
- ефективність використання позикового капіталу;
- показники ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, прибутковості, рентабельності.

Отже, в умовах кризового стану економіки України значно зростають роль і значення аналізу ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства, визначення шляхів зміцнення фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності. Фінансово-економічний стан підприємства повинен систематично і всебічно оцінюватися з використанням наявних видів і методів аналізу, комплексу різноманітних показників. Необхідно виявляти фактори та оцінювати ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства. Це дозволить виявляти «слабкі» місця у фінансовій діяльності підприємства і проаналізувати фінансовий стан, як за аналізований період, так і за попередні періоди та дозволить знайти найкращі шляхи більш ефективного використання фінансових ресурсів, раціонального їх розміщення [33].

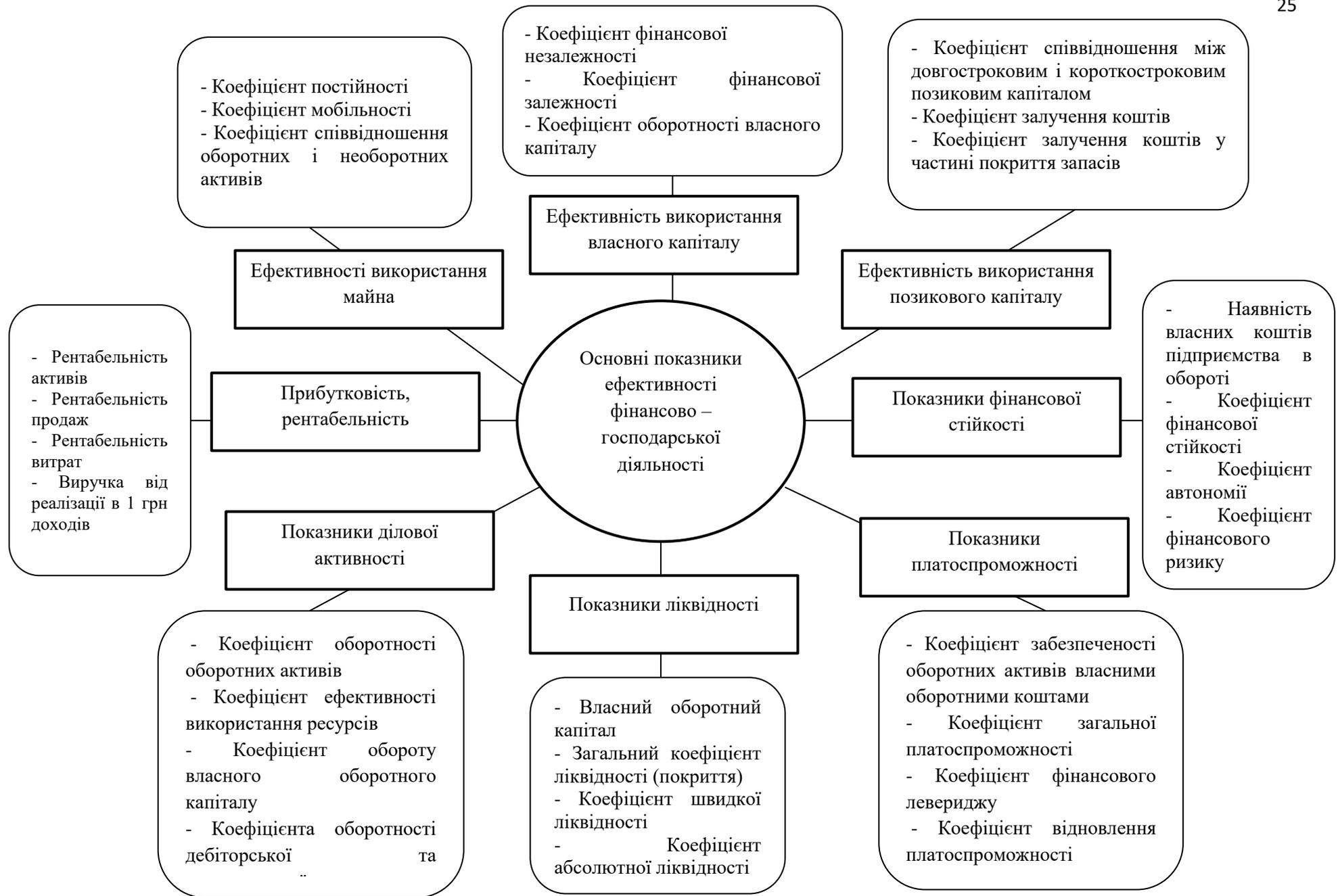


Рис 1.6. Основні показники ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

1.3. Методи оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Варто зазначити, що головна мета аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства – вчасно виявляти й усувати недоліки у фінансовій діяльності, знаходити резерви поліпшення фінансового стану підприємства, а також його платоспроможності.

Джерелом інформації для проведення фінансово-господарської діяльності підприємства є фінансова звітність:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан, ф. № 1);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід, ф. № 2);
- Звіт про рух грошових коштів (за прямим та непрямим методами ф. № 3);
- Звіт про власний капітал (ф. №4);
- Примітки до річної фінансової звітності (ф. №5).

Також, окрім переліченої фінансової звітності, використовується інша інформація, яка доступна тільки персоналу підприємства, зокрема, планово-нормативна (фінансовий план, нормативи), конструкторсько-технологічна інформація, позаоблікова інформація (маркетингові дослідження, закони, інструкції, експертна інформація та ін.) тощо [41].

Основні етапи аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств житлово-комунального господарства:

1-й етап. Оцінка виконання планових техніко-економічних показників, їх порівняння з плановими, нормативними значеннями, рівнями попередніх періодів.

2-й етап. Порівняння загальних і приватних показників.

3-й етап. Виділяються чинники, що мають найбільш суттєвий вплив на кінцевий результат. З'ясовуються позитивні й негативні сторони виробничо-господарської й фінансової діяльності, визначаються резерви підвищення ефективності керування.

Аналізу фінансової стійкості та фінансового забезпечення діяльності

підприємства присвячена також значна кількість методичних розробок, що спрямовані, перш за все, на визначення кредитоспроможності. Фінансовий стан підприємства вважається стійким, якщо воно покриває власними оборотними засобами не менше 50% фінансових ресурсів, необхідних для здійснення господарської діяльності, ефективно і цілеспрямовано використовує фінансові ресурси, дотримується фінансової, кредитної й розрахункової дисципліни, тобто є платоспроможним. У підприємств, які мають низький рівень фінансової стійкості, спостерігається спад ділової активності й віддачі наявних активів. Збитковість свідчить про те, що підприємство перебуває під загрозою банкрутства [12].

У більшості розроблених методик фінансової стійкості використовується коефіцієнтний метод [36] та передбачено групування обраних об'єктів дослідження за класами фінансової стійкості залежно від отриманих на першому етапі результатів [13-17]. Групування здійснюється на основі порівняння коефіцієнтів із загальноприйнятими нормами та характеристиці здатності поліпшувати (або принаймні утримувати) значення показників при зміні факторів впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства.

До методик аналізу коефіцієнтів також належать і законодавчо затверджені методики України [95-102], оскільки Агентство з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій, відповідальне за методичну і методологічну підтримку фінансових служб неплатоспроможних підприємств, рекомендує проводити поглиблений аналіз фінансового стану підприємств за допомогою системи фінансових коефіцієнтів (табл. 1.3).

Характеристика нормативних методик діагностики свідчить про те, що їх застосування відзначається високою практичною значимістю. Як зазначає Н. Львова [19], їх практичне значення часто недооцінюється та проблеми використання методик залишаються малодослідженими.

Таблиця 1.3

Аналіз нормативних методик діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства

Методика	Призначення	Переваги	Недоліки
1. Методичні рекомендації з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій	дає оцінку завантаженості підприємства податками та зборами; аналіз показників, що впливають на кінцеві фінансові результати; розробка пропозицій нормалізації виробництва та реалізації продукції, а також поліпшення фінансового стану, виявлення джерел надходження коштів до бюджету	точний аналіз і оцінка стану підприємства, розробка пропозицій з використанням диференційованого підходу до підприємства кожної галузі	дуже трудомісткий і складний в розрахунках спосіб, так як проводиться комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства
2. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації	дає оцінку фінансового стану підприємства з урахуванням динаміки змін, визначення факторів, що впливають на ці зміни, і прогнозування майбутнього фінансового стану; результати проведеного аналізу використовуються для підготовки рекомендацій щодо доцільності перетворення підприємства на ВАТ або його реструктуризації	більш прості розрахунки порівняно з попереднім методичним підходом	можливі неточності при присвоєнні підприємству задовільного чи незадовільного фінансового стану
3. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій	дає змогу комплексно оцінювати фінансовий стан підприємства, виявити проблемні напрямки у діяльності й досліджувати причини, які їх зумовили	дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за характером чинників фінансового стану	не дає можливості сформулювати обґрунтований висновок про фінансовий стан у цілому
4. Методика визначення рейтингу підприємств за критерієм „суми місць”	призначена для визначення рейтингу реальних підприємств	є найпростішим способом визначення рейтингу підприємств	неточність результатів
5. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства	призначена для виявлення ознак поточної, критичної чи надкритичної їх неплатоспроможності та ознак приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, для своєчасного виявлення формування незадовільної структури балансу для здійснення застережних заходів щодо запобігання банкрутству підприємств	комплексна оцінка фінансово-економічного стану підприємства	складний і трудомісткий метод

Тож слід вказати на загальні недоліки, що потребують виправлення: орієнтація на старі стандарти П(С)БО, що вимагає більше часу на підготовку даних; слабка структурованість; недостатня комплексність дослідження, акцентування уваги на кількох коефіцієнтах.

Однією із достатньо відомих коефіцієнтних методик, яка, до того ж, взята до уваги Агентством з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій, є система показників У. Бівера [19]. Саме її вважають окремі автори [21] найбільш прийнятною для проведення експрес-аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств.

Проте у реальному житті досить часто виникають ситуації, коли фінансовий стан підприємства необхідно виміряти одним сукупним показником. Інтегральний метод передбачає побудову математичної оцінки сукупності індикаторів залежно від їхньої значущості для моделі [69].

Проаналізувавши ряд літературних джерел [74], можна виділити такі інтегральні моделі авторства зарубіжних учених: Z – рахунок Альтмана, показник платоспроможності Конана і Гольдера, модель Спрінгейта, тест на ймовірність банкрутства Лису, 4-факторна модель Таффлера, модель Фулмера, тест на банкрутство Тамарі, модель Чессера та ін. Спробами розробки наближеної до умов вітчизняної економіки моделі Z -рахунку можна вважати результати таких науковців, як О. Терещенко [73], А. Матвійчук [69], Е. Колесарь [67], С. Матвеева [81], Р. Сайфулін, Г. Кадиков [67].

Широке застосування згаданих моделей у зарубіжній практиці зумовлене такими перевагами [27]: вони мають невелику кількість значущих показників, що забезпечує високу точність результатів за низької трудомісткості їх використання; моделі забезпечують інтегральну оцінку і дають можливість порівнювати різноманітні об'єкти; інформація для розрахунку усіх показників є доступною, бо відображається в основних формах фінансової звітності; існує можливість оцінки не лише фінансового стану, а й прогнозування банкрутства, оцінки зони ризику, в якій перебуває підприємство.

Побудова подібних моделей для української економіки поки що проблематична, по-перше, через відсутність статистики банкрутств; по-друге, через відсутність обліку багатьох чинників, що впливають на фінансовий стан підприємств; по-третє, через нестабільність і невідпрацьованість нормативної бази банкрутства українських підприємств. Крім того, разом із

професіоналізмом та інтуїцією аналітика, що досліджує підприємство, значну роль виконує також якість фінансово-звітної документації та рівень інформативності статистичних даних і коефіцієнтів, на які спираються моделі. Оскільки ці моделі будуються на основі дискримінантного методу за статистичними даними підприємств певної країни, то використання моделей обмежене рамками цієї країни (або країн, схожих за системою бухгалтерського обліку, податків, розрахунку коефіцієнтів). Дані моделі можуть бути використані як підхід до побудови системи оцінки ймовірності банкрутства [32].

Методики аналізу фінансово-господарської діяльності вітчизняних авторів також мають недоліки: не враховується специфіка сфери господарювання досліджуваних підприємств; суб'єктивність формування вибірки показників; відсутність достатньої інформації для розрахунків вагових коефіцієнтів; недостатнє теоретичне та емпіричне обґрунтування критичних точок (чи інтервалів) для окремих фінансових індикаторів, що призводить до неточного фіксування їх нормативних значень; проблема достовірності інформації та проблеми, пов'язані із її розв'язанням.

В даній роботі ми здійснимо аналіз за допомогою розрахунку ряду показників, основними з яких є:

- показники ефективності використання майна;
- показники використання власного капіталу;
- ефективність використання позикового капіталу;
- показники ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, прибутковості, рентабельності.

Алгоритм проведення аналізу та оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств доцільно представити у вигляді таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Алгоритм проведення аналізу та оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності

Етап	Зміст	Показники, що розраховуються
1	2	3
1. Оцінка ефективності використання майна	Завдання аналізу майна підприємства є: - дослідження складу, динаміки і структури майна підприємства; - аналіз стану майна підприємства; - оцінка складу і джерел утворення майна підприємства; - визначення ефективності фінансування і використання майна підприємства.	-Коефіцієнт постійності -Коефіцієнт мобільності -Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів -Коефіцієнт ефективності використання необоротних активів -Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів
2. Оцінка ефективності використання власного капіталу	Аналіз власного капіталу має такі основні цілі: – виявити основні джерела формування власного капіталу та визначити наслідки їх змін для фінансової стійкості підприємства; – визначити правові, договірні та фінансові обмеження в розпорядженні поточним і нерозподіленим прибутком; – оцінити пріоритетність прав на отримання дивідендів; – виявити пріоритетність прав власників у разі ліквідації підприємства.	- Коефіцієнт фінансової незалежності - Коефіцієнт фінансової залежності - Коефіцієнт оборотності власного капіталу - Рентабельність власного капіталу - Коефіцієнт фінансової стабільності - Період окупності власного капіталу
3. Оцінка ефективності використання позикового капіталу	Аналіз позикових коштів вирішує такі завдання: – виявлення основних джерел формування позикового капіталу; – визначення впливу змін у складі та обсягах позикових коштів на фінансову стійкість підприємства; – з'ясування пріоритетності погашення зобов'язань підприємства у разі його ліквідації.	-Коефіцієнт співвідношення між довгостроковим і короткостроковим позиковим капіталом - Коефіцієнт залучення коштів - Коефіцієнт залучення коштів у частині покриття запасів - Коефіцієнт фінансової напруженості

Продовження табл. 1.4

1	2	3
4. Оцінка показників ділової активності	Аналіз показників ділової активності має такі цілі: 1) аналіз виробничо-господарської ситуації, що склалася на підприємстві в попередні періоди його функціонування, оцінка її відповідності рівням ділової активності; 2) аналіз темпів зростання основних результативних показників; 3) оцінка ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів; 4) визначення резервів підвищення ефективності виробництва та розробка оптимальних заходів.	-Коефіцієнта оборотності оборотних активів -Коефіцієнтів ефективності використання ресурсів -Коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості -Тривалості оборотів дебіторської та кредиторської заборгованості -Коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості -Періоду обороту власного оборотного капіталу
5. Оцінка фінансової стійкості	Метою аналізу фінансової стійкості є визначення рівня фінансової стійкості підприємства та оцінка резервів підтримання її довгострокової платоспроможності. До основних завдань аналізу фінансової стійкості відносяться: а) встановлення ступеня забезпеченості підприємства оборотними активами, ефективності формування виробничих запасів, визначення оптимального рівня заборгованості б) виявлення шляхів і можливостей подальшого покращення результатів фінансової діяльності, на основі співставлень фактичних та нормативних значень показників фінансової стійкості підприємства	- Наявність власних коштів підприємства в обороті - Коефіцієнт фінансової стійкості - Коефіцієнт автономії - Коефіцієнт фінансової залежності - Коефіцієнт фінансового ризику - Коефіцієнт маневреності власного капіталу - Коефіцієнт покриття запасів - Коефіцієнт загальної заборгованості - Коефіцієнт співвідношення власного і залученого -капіталу
6. Оцінка ліквідності	Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу зі статтями пасиву. У бухгалтерському балансі в активі засоби підприємства групуються за ступенем зростання їх ліквідності, в пасиві зобов'язання розміщені по мірі скорочення термінів (посилення, підвищення строковості) їх погашення. Якщо при такому порівнянні активів вистачає, то баланс - ліквідний і підприємство платоспроможне і навпаки.	-Власний оборотний капітал -Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття) - Коефіцієнт швидкої ліквідності -Коефіцієнт абсолютної ліквідності -Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей - Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості

Продовження табл. 1.4

1	2	3
7. Оцінка платоспроможності	<p>Основними ознаками платоспроможності є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наявність у достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку; - відсутність простроченої кредиторської заборгованості. <p>Аналіз платоспроможності здійснюється шляхом зіставлення наявності і надходження коштів з платежами першої необхідності (податки, розрахунки з органами соціального страхування, пенсійного фонду та інші нарахування, погашення позик, оплата комунальних послуг і послуг сторонніх організацій, оплата праці)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами -Коефіцієнт загальної платоспроможності -Коефіцієнт фінансового левериджу -Коефіцієнт відновлення платоспроможності -Частка кредиторської заборгованості у власному капіталу й дебіторській заборгованості -Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами.
8. Оцінка прибутковості	<p>Основними цілями аналізу прибутковості є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) перевірка обґрунтованості й напруженості планового прибутку; загальна оцінка виконання плану, прогнози, динаміка; 2) визначення відхилення фактичного прибутку від передбаченого планом (розрахунком, прогнозом), вивчення динаміки зміни прибутку за кілька звітних періодів; 3) вивчення впливу на зміну суми прибутку чинників, які водночас є складовими частинами прибутку; 4) вивчення основних напрямів розподілу прибутку. 	<ul style="list-style-type: none"> - Валовий прибуток (збиток) - Фінансовий результат від операційної діяльності - Фінансовий результат до оподаткування - Чистий фінансовий результат
9. Оцінка рентабельності	<p>Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної); вони більш повно, чим прибуток, характеризують узагальнюючі результати господарювання.</p> <p>Рентабельність є показником, що комплексно характеризує ефективність діяльності підприємства. На його підставі можна оцінити ефективність управління підприємством, оскільки отримання високого прибутку і достатнього рівня прибутковості.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Рентабельність активів -Рентабельність продаж -Рентабельність витрат -Виручка від реалізації в 1 грн доходів -Доходи на 1 грн активів -Доходи на 1 грн витрат

Таким чином, в ході дослідження ми дійшли таких висновків.

У результаті проведеного аналізу спеціальної літератури з питань аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства встановлено, що її реалізація ґрунтується на сукупності знань із економічної діагностики, економічного та фінансового аналізу, а також теорії фінансового та антикризового управління. Відсутній комплексний підхід до розуміння сутності діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства, більшість праць присвячені методичним аспектам її реалізації. Відповідно, аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства є процесом, цілеспрямованим і систематична реалізація якого дає змогу ідентифікувати фінансову ситуацію, причини і перспективи її зміни, оцінити ефективність господарських рішень і на цій основі здійснювати економічно обґрунтоване та скоординоване стратегічне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства відповідно до умов функціонування і стадії його розвитку.

Аналіз фінансово-господарської діяльності відіграє важливу роль у підвищенні економічної ефективності діяльності підприємства, в його управлінні, в зміцненні його фінансового стану. Прийняття обґрунтованих, оптимальних управлінських рішень неможливе без попереднього проведення всебічного, глибокого економічного аналізу діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО – ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЛОЇ»

2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства

ТОВ «ЛОЇ» (Товариство з обмеженою відповідальністю «ЛОЇ») є приватним підприємством. Воно являється юридичною особою.

Підприємство створено з метою одержання прибутку шляхом здійснення господарської діяльності у сфері виробництва, переробки і реалізації сільськогосподарської продукції та іншої діяльності не забороненої чинним законодавством України.

ТОВ «ЛОЇ» здійснює свою діяльність шляхом проведення будь-яких операцій, за винятком заборонених законодавством, зокрема шляхом здійснення господарської діяльності з метою отримання прибутку шляхом реалізації виробленої продукції, а також ефективного використання державного майна шляхом запровадження нових технологій, форм організації виробництва, а також іншої продукції і наданні послуг, виходячи із виробничих можливостей.

Предметом діяльності ТОВ «ЛОЇ» є сукупність виробничих, господарських, комерційних, торгово-посередницьких, постачальницько-збутових, фінансових і соціальних функцій, робіт і послуг, які виконуються в інтересах самих виробників та споживачів продукції.

Основними напрямками діяльності ТОВ «ЛОЇ» є:

1. Виготовлення вимірювальних приладів для всіх галузей народного господарства щодо визначення:

- температури – технічні чи побутові термометри із скла, металу та інших основах;
- параметрів щільності розчинів – ареометри;

– об'ємів – хіміко-лабораторний посуд та прилади із скла, металів та інших основ;

– тиску – барометри, манометри, тягонапороміри;

– вакууму – мановакуумметри;

– вологості – гігрометри психрометричні;

– відліку годин – годинники;

– виготовлення інших приладів із металу, деревини та полімерів.

2. Надання послуг для населення: виготовлення меблів і столярних виробів на замовлення, ремонт меблів, сушка, розпилювання деревини, тощо, а також надання торговельно-посередницьких, посередницьких, комерційних, виробничих, експертних, консультаційних, інформаційних, представницьких, сервісних, транспортних, побутових, комунальних, дилерських, брокерських, юридичних, маркетингових, інжинірингових та інших послуг юридичним та фізичним особам.

3. Будівництво, ремонтно-будівельне виробництво, виконання проектних та пошукових робіт, виробництво будівельних матеріалів та супутніх виробів.

4. Зовнішньоекономічна діяльність.

5. Виробництво сільськогосподарської продукції та її переробка.

6. Створення засобів, технологій і устаткування для технічного переобладнання виробництва з метою покращення екології оточуючого середовища.

7. Організація та проведення усіх видів вантажних та пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

8. Проведення усіх видів робіт по металообробці.

9. Виробництво та реалізація електронно-обчислювальних комплексів та іншого обладнання, надання послуг по їх установці та сервісному обслуговуванню.

10. Торгово-комерційна та зовнішньоекономічна діяльність.

11. Розробка проектів та ведення робіт та інші види діяльності, що передбачені чинним статутом підприємства.

ТОВ «ЛОЇ» може здійснювати будь-які інші види господарської діяльності, якщо вони не заборонені законодавством України.

З усіх видів діяльності, що вимагають ліцензування ТОВ «ЛОЇ» одержує ліцензії на загальних умовах згідно з чинним законодавством.

Відповідно до мети діяльності ТОВ «ЛОЇ»:

- самостійно здійснює господарську і комерційну діяльність, виходячи із реального попиту і в межах повноважень, передбачених Статутом;

- займається реалізацією виробленої продукції, організації громадського харчування, проводить оптову та роздрібну торгівлю, а також торгівлю шляхом відкриття фірмових магазинів;

- в своїй діяльності ставить завдання отримання прибутку від виробничої, виробничо-торгівельної та комерційної діяльності.

Вищим органом управління ТОВ «ЛОЇ» є загальні збори засновника. У підприємстві створюється одноособовий виконавчий орган – генеральний директор підприємства.

ТОВ «ЛОЇ» самостійно планує свою фінансово-господарську діяльність, виходячи з затверджених засновником головних напрямків діяльності підприємства, попиту на роботи, послуги, необхідності забезпечення виробничого та соціального розвитку ТОВ «ЛОЇ», підвищення економічної ефективності.

Для виконання статутних завдань і цілей підприємство залучає до роботи працівників за трудовим договором. За угодою сторін між ТОВ «ЛОЇ» та найманим працівником трудовий договір може укладатися в формі контракту.

ТОВ «ЛОЇ» було засновано в 2011 року, та розташоване в селі Петриківка, Дніпропетрівська область, за адресою вул. Пушкіна, 119, к. 201. Реєстраційний номер підприємства: 14307417. Діє підприємство на основі статуту. Керівником підприємства є генеральний директор Головін Геннадій Анатолійович, а головним бухгалтером Чистякова Наталія Петрівна.

На даний момент на підприємстві працює 121 особа. Обсяг реалізованої продукції за 2020 рік склав 42952 тис. грн.. Власник приймає активну участь в

роботі підприємства. Завдяки цьому відбувається активний його розвиток, стабільно нарощуються обсяги товарообігу.

Організаційною основою лінійно-функціональної системи управління ТОВ «ЛОЇ» є лінійна підпорядкованість виконавців і керівників нижчих рангів. Лінійні керівники отримують право одноосібно керувати відповідною ділянкою роботи і повністю відповідають за результати своєї діяльності. Для кваліфікованої допомоги лінійним керівникам створюються функціональні служби. Основними їх завданнями є підготовка обґрунтованих управлінських рішень і професійне консультування лінійних керівників. Кожний працівник може одержати обов'язкові для нього вказівки від інших службових осіб однакового з ним або вищого рангу. Ці вказівки стосуються тільки техніки, технології чи організації праці, але ні в якому разі не можуть стосуватися всієї діяльності працівника, а також його адміністративної діяльності.

Аналіз обсягу реалізованої продукції за видами економічної діяльності за даними форми №1-підприємництво (річна) «Звіт про основні показники діяльності підприємства» за останні три звітні роки ТОВ «ЛОЇ» наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз обсягу реалізованої продукції, робіт, послуг за видами економічної діяльності підприємства за 2018-2020 рр.

Види економічної діяльності	Обсяг реалізованої продукції						Відхилення			
	2018 рік		2019 рік		2020 рік		2020 до 2018		2020 до 2019	
	Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн	Питома вага, %	Тис.грн	Питома вага, %	У сумі	У стр-рі	У сумі	У стр-рі
Термометри побутові	15401,7	27,3	12422,67	17,7	11929,6	15,3	-3472,1	-12	-493,07	-2,4
Технічні термометри	4378,3	7,8	6510,31	9,3	5835,7	7,5	1457,4	-0,3	-674,61	-1,8

Продовження табл.2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Гігрометри	4005,4	7,1	8108,87	11,5	12964,3	16,7	8958,9	9,6	4855,43	5,2
Ареометри	4177,3	7,4	6057,93	8,6	6647,7	8,5	2470,4	1,1	589,77	-0,1
Вироби із скла	8968,9	15,9	12279,47	17,5	9392,5	12,1	423,6	-3,8	-2886,97	-5,4
Металеві вироби	5164,9	9,2	5550	7,9	8205,2	10,5	3040,3	1,3	2655,2	2,6
Манометри	10718,6	19	11855,78	16,9	14222,6	18,3	3504	-0,7	2366,82	1,4
Всього:	52815,1	100,0	62785,03	100,0	69197,6	100,0	-	-	-	-

Провівши аналіз обсягу реалізованої продукції, робіт, послуг за видами діяльності на основі даних форми №1-підприємство (річна) «Звіт про основні показники діяльності підприємства» за 2018, 2019 та 2020 роки можемо зробити наступні висновки. З даних таблиці бачимо що обсяг реалізації продукції протягом 2018-2020 років поступово збільшився (з 52815,1 тис. грн. у 2018 р. до 69197,6 тис. грн. у 2020 р.). При цьому не відбулися зміни у структурі реалізації продукції, робіт та послуг. Лише слід відмітити скорочення обсягів реалізації термометрів на 12% у 2020 році у порівнянні з 2018 роком. А так ситуація на підприємство характеризується як стабільна. Динаміка та структура реалізованої продукції ТОВ «ЛЮІ» наведена на рисунку 2.1.

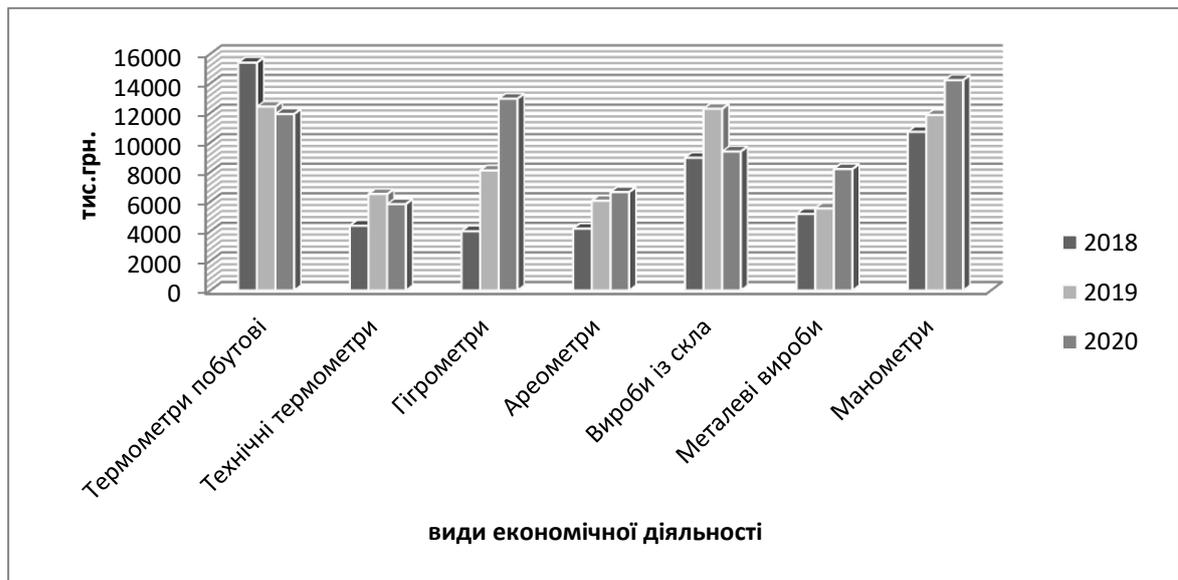


Рис. 2.1. Структура та обсяги реалізації видів продукції ТОВ «ЛОІ» у 2018-2020 роках

Для характеристики організаційно-економічного стану підприємства доцільно розглянути його організаційну та управлінську структури. Стійкої стандартної структури не існує. Вона постійно коректується під впливом виробничо-економічної кон'юнктури, науково-технічного прогресу і соціально-економічних процесів. Щоб забезпечити нормальне функціонування, підприємство повинне мати у своєму складі цехи чи майстерні.

Організаційна структура управління будь-яким суб'єктом господарювання — це форма системи управління, яка визначає склад, взаємодію та підпорядкованість її елементів. Головне призначення - забезпечити ефективну діяльність управлінського персоналу [45].

На більшості підприємств та на ТОВ «ЛОІ» застосовується лінійно-функціональна структура управління. В її основу покладена ієрархічна організація процесу управління за функціями (виробництво, постачання і збут, бухгалтерський облік, фінансування тощо). За кожною з цих функцій формується лінійна система служб, що пронизує все підприємство зверху

донизу: від генерального директора через відділи і цехи з їхніми начальниками до майстрів та бригадирів.

Така структура управління завдяки своїй ієрархічності забезпечує швидку реалізацію управлінських рішень, сприяє спеціалізації і підвищенню ефективності роботи функціональних служб, уможлиблює необхідний маневр ресурсами. Вона є доцільнішою за масового виробництва зі сталим асортиментом продукції та незначними еволюційними змінами в технології її виготовлення.

Проте за умов частих технологічних змін, оновлення номенклатури продукції використання цієї організаційної структури уповільнює терміни підготовки і прийняття управлінських рішень, не забезпечує належної злагодженості в роботі функціональних відділів.

Кожній організаційній будові господарства відповідає певна структура управління, яка визначається характером відносин між управлінськими працівниками різних рівнів управління.

Під структурою управління розуміють сукупність ланок і окремих працівників апарату управління, що виконують різноманітні функції управління, їх взаємозв'язок та взаємодія, що ґрунтуються на виробничій та організаційній структурі підприємства.

Управлінська структура ТОВ «ЛОЇ» зображена на рисунку 2.2.

Управління Товариством здійснюють: Загальні збори акціонерів; Наглядова рада; Правління; Ревізійна комісія.

Загальні збори акціонерів є вищим органом Товариства.

До компетенції Загальних Зборів належить:

- внесення змін до Статуту підприємства, у тому числі зміна розміру його статутного капіталу;
- затвердження річної фінансової звітності, розподіл прибутку і збитків підприємства;

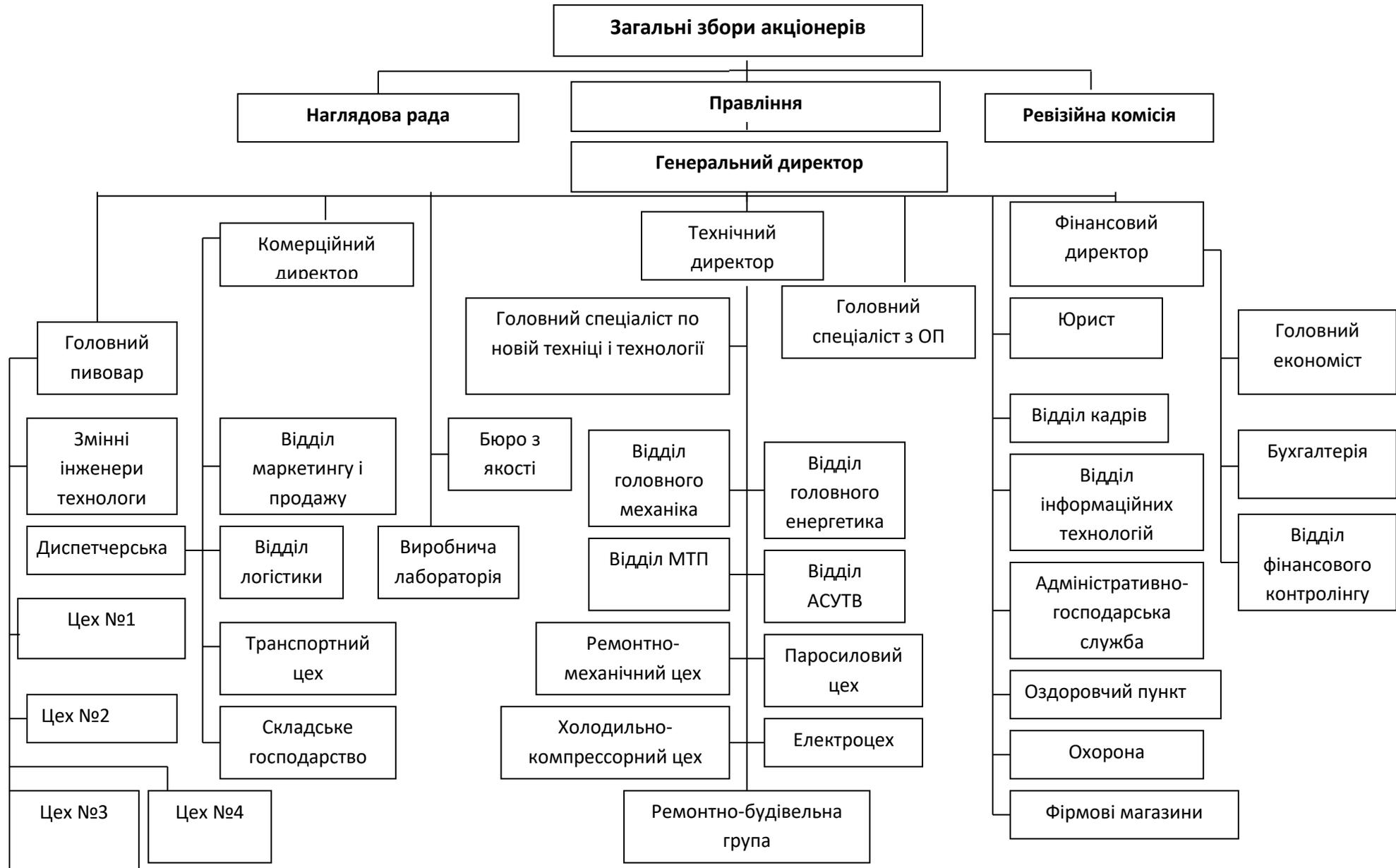


Рис. 2.2. Організаційна структура управління ТОВ «ЛОІ»

- прийняття рішення про випуск, придбання та реалізацію Товариством власних акцій;

- прийняття рішення про ліквідацію підприємства, тощо.

За календарний рік, не рідше одного разу, правлінням скликаються чергові (річні) загальні збори акціонерів. Рішення на загальних зборах приймаються більшістю, але не менше 3/4 голосів акціонерів, які беруть участь у зборах, щодо: внесення змін до Статуту підприємства; ліквідації підприємства.

Наглядова Рада є органом Товариства, який здійснює контроль за діяльністю Правління та захист прав акціонерів підприємства. Він обирається Загальними Зборами з числа акціонерів у кількості 5-ти членів строком на три роки.

До виключної компетенції Наглядової Ради належить:

- визначення основних напрямів діяльності підприємства, ухвалення стратегії, затвердження річного бюджету та здійснення контролю за їх реалізацією;

- проведення перевірки достовірності річної та квартальної фінансової звітності до її оприлюднення та подання на розгляд загальних зборів акціонерів і т. ін.

Надання Правлінню рекомендацій з питань розробки, укладення або внесення змін до колективного договору на підприємстві.

Ревізійна Комісія є органом Товариства, який контролює фінансово-господарську діяльність Правління підприємства. Він обирається Загальними Зборами з числа акціонерів у кількості 3-х членів строком на три роки.

Ревізійна Комісія перевіряє:

- достовірність даних, які містяться у річній фінансовій звітності підприємства;

- відповідність ведення бухгалтерського, податкового, статистичного обліку та звітності відповідним нормативним документам;

- зберігання грошових коштів та матеріальних цінностей;
- правильність нарахування та виплати дивідендів;
- фінансовий стан підприємства, рівень його платоспроможності, ліквідності активів, співвідношення власних та позичкових коштів та інші.

Правління є виконавчим органом Товариства, який здійснює керівництво його поточною діяльністю. Правління є підзвітним Загальним Зборам акціонерів і Наглядовій Раді та організовує виконання їх рішень.

Правління створюється за рішенням загальних зборів у кількості 3-х членів строком на три роки. До складу правління входять Голова правління та члени правління: заступники голови правління.

До компетенції Правління належать всі питання діяльності підприємства.

До виключної компетенції Правління належить:

- організація скликання та проведення чергових та позачергових загальних зборів;
- розробка проектів річного бюджету, бізнес-планів, програм фінансово-господарської діяльності підприємства;
- розробка та затвердження поточних фінансово-господарських планів;
- організація ведення бухгалтерського обліку та звітності підприємства;
- розробка штатного розкладу та затвердження правил внутрішнього трудового розпорядку, посадових інструкцій та посадових окладів працівників Товариства;
- укладення та виконання колективного договору.

Роботою Правління керує Голова правління, який має право:

- розподіляти обов'язки між членами правління;
- розпоряджатися коштами та майном підприємства в межах, визначених Статутом, рішеннями Загальних Зборів та Наглядової Ради;
- наймати та звільняти працівників підприємства, вживати до них заходи заохочення та накладати стягнення відповідно до чинного законодавства України;

– підписувати від імені правління колективний договір, тощо.

Голова та члени Наглядової Ради і Правління, Голова Ревізійної Комісії є посадовими особами органів управління підприємства. Голова правління разом з Наглядовою радою та Ревізійною комісією підпорядковуються Загальним зборам акціонерів.

Фінансовий стан підприємства характеризується розміщенням і використанням коштів (активів) і джерелами їх формування (власного капіталу і зобов'язань, тобто пасивів). Ці дані наведені в балансі підприємства. Для виконання аналітичних досліджень і оцінки структури активу і пасиву балансу його статті підлягають угрупованню.

Необхідність агрегування балансу пояснюється тим, що проведення діагностики безпосередньо за формами фінансових звітів являє собою досить трудомістку процедуру, крім того, використання великої кількості показників найчастіше не дозволяє виявити основні тенденції в динаміці фінансового стану підприємства [36].

Для дослідження динаміки змін статей балансу (горизонтальний аналіз) і визначення його структури (вертикальний аналіз) необхідно сформувати агрегований баланс ТОВ «ЛЮІ» (табл. 2.2) за 2018 – 2020 р.

Протягом аналізованих років оборотні та необоротні активи мали спадаючу тенденцію. В 2018 – 2019 рр. оборотні активи перевищували необоротні за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, і складали відповідно 59,23% і 55,2% від їх загальної суми. Перевищення частки оборотних активів вказує про досить мобільну структуру активів, що сприяє прискоренню оборотності коштів підприємства. Але в 2020 р. ситуація змінилася навпаки, необоротні активи перевищують оборотні на 56,7% (20273 тис. грн.) за рахунок основних засобів і нематеріальних активів (рис. 2.3).

Таблиця 2.2

Агрегований баланс ТОВ «ЛОІ» за 2018 -2020 роки

Актив	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Необоротні активи (1095)	38314	40,77	37182	44,80	-1132	4,03	97,05	37182	44,80	35762	69,78	-1420	24,97	96,18
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	32172	34,23	31040	37,40	-1132	3,17	96,48	31040	37,40	29620	57,79	-1420	20,39	95,43
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	6094	6,48	6094	7,34	0	0,86	100	6094	7,34	6094	11,89	0	4,55	100
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	48	0,05	48	0,06	0	0,01	100	48	0,06	48	0,09	0	0,04	100
1.4 Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Оборотні активи (1195)	55662	59,23	45807	55,20	-9855	-4,03	82,29	45807	55,20	15489	30,22	-30318	-24,97	33,81
2.1. Запаси (1100+1110)	11648	12,39	10917	13,15	-731	0,76	93,72	10917	13,15	10793	21,06	-124	7,90	98,86
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+...+1155)	3651	3,89	3286	3,96	-365	0,07	90,00	3286	3,96	2910	5,68	-376	1,72	88,56
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	40342	42,93	30961	37,31	-9381	-5,62	76,75	30961	37,31	1055	2,06	-29906	-35,25	3,41
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	21	0,02	643	0,77	622	0,75	3 061,90	643	0,77	731	1,43	88	0,65	113,69
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього майна (1300)	93976	100	82989	100	-10987	-	88,31	82989	100	51251	100	-31738	-	61,76

Продовження табл.2.2

Пасив	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Власний капітал (1495)	28097	29,90	25433	30,65	-2664	0,75	90,52	25433	30,65	24048	46,92	-1385	16,28	94,55
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	814	0,87	716	0,86	-98	0,00	87,96	716	0,86	822	1,60	106	0,74	114,80
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	65065	69,24	56840	68,49	-8225	-0,74	87,36	56840	68,49	26381	51,47	-30459	-17,02	46,41
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	52605	55,98	43200	52,06	-9405	-3,92	82,12	43200	52,06	10999	21,46	-	32201	-30,59
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	8890	9,46	10084	12,15	1194	2,69	113,43	10084	12,15	10966	21,40	882	9,25	108,75
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	3570	3,80	3556	4,28	-14	0,49	99,61	3556	4,28	4416	8,62	860	4,33	124,18
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього капіталу (1900)	93976	100	82989	100	-10987	-	88,31	82989	100	51251	100	-31738	-	61,76



Рис.2.3. Структура активів ТОВ «ЛЮІ» за 2018 – 2020 роки, у % до загальної суми активів

Відбулося поступове зменшення суми майна підприємства протягом 2018 – 2020 рр. – від 11,69% до 38,24%, що є негативним явищем для діяльності даного підприємства, це може свідчити про скорочення господарського обороту, що може викликати неплатоспроможність підприємства. Частка необоротних активів досить висока, тобто перевищує 40% від загальної суми активів, це говорить про те, що підприємство має «важку» структуру активів, що свідчить про значні накладні витрати. Довгострокові фінансові інвестиції та відстрочені податкові активи не змінилися.

Щодо структури оборотних активів, то найбільшу питому вагу в 2018 – 2019 роках займали грошові кошти та їх еквіваленти 42,9% і 37,3%, а в 2020 р. – запаси – 21,06%. Зменшення дебіторської заборгованості свідчить про ефективну кредитну політику, обґрунтований вибір партнерів, втрату споживачів продукції. На зменшення оборотних активів в 2017 р. вплинуло значне зниження грошових коштів на 35 % (29906 тис. грн.), що свідчить про погіршення фінансової ситуації.

Отже, структуру активів підприємства не можна назвати задовільною. В 2020 р. вона ще більш погіршилась, оскільки зменшилась частка оборотних активів підприємства (з 55,2% до 30,22 %) і знизилась грошові кошти та їх еквіваленти з 37,3% до 2%, що завжди говорить про негативну тенденцію.

Спостерігалось поступове зменшення обсягу власного капіталу протягом аналізованого періоду, але його питома вага поступово зростала від загальної суми капіталу. Це можна побачити на рисунку 2.4.

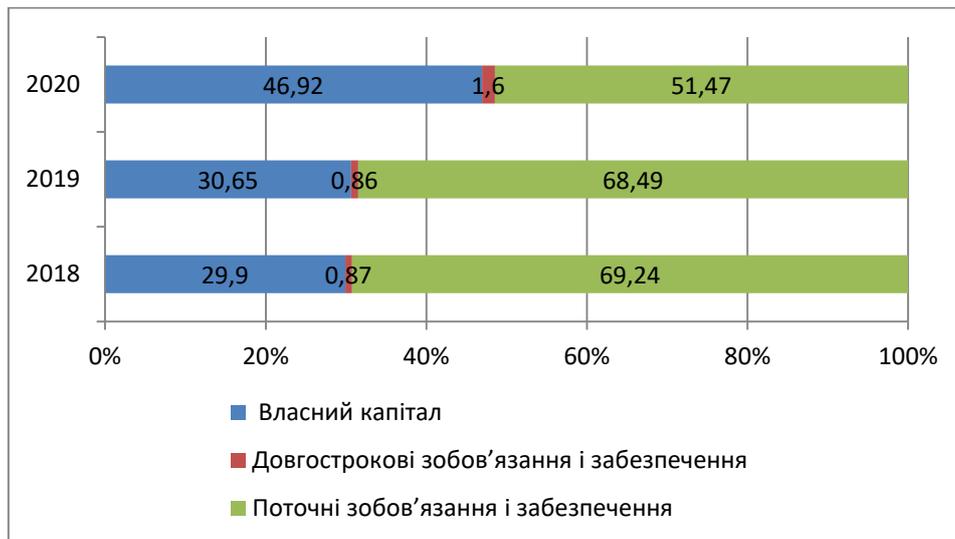


Рис.2.4. Структура пасивів ТОВ «ЛОІ» за 2018 – 2020 рр. у % до загальної суми капіталу

Збільшення власного капіталу відбувалося перш за все за рахунок додаткового капіталу, який складав в 2020 р. 23084 тис. грн., що становить 96% від власного капіталу і 45% від загальної суми капіталу, що може бути наслідком дооцінки необоротних активів, а також безоплатного придбання активів у інших суб'єктів господарювання.

Питома вага довгострокових зобов'язань і забезпечень є незначною, це говорить про те, що підприємство майже не використовує довгострокові джерела фінансування. А от з поточними зобов'язаннями ситуація склалася навпаки. Вони складають найбільшу питому вагу у структурі пасиву протягом

трьох років, проте в 2020 р. поточні зобов'язання зменшилися порівняно з 2019 р. на 17%. А найбільшу питому вагу в поточних зобов'язаннях складають короткострокові кредити банків, обсяг яких значно зменшився до 2020 р. на 30,6% порівняно з 2019 р.

Величина кредиторської заборгованості мала зростаючу тенденцію, отже підприємство продовжує використовувати кредиторську заборгованість як джерело залучення коштів (рис.2.5).

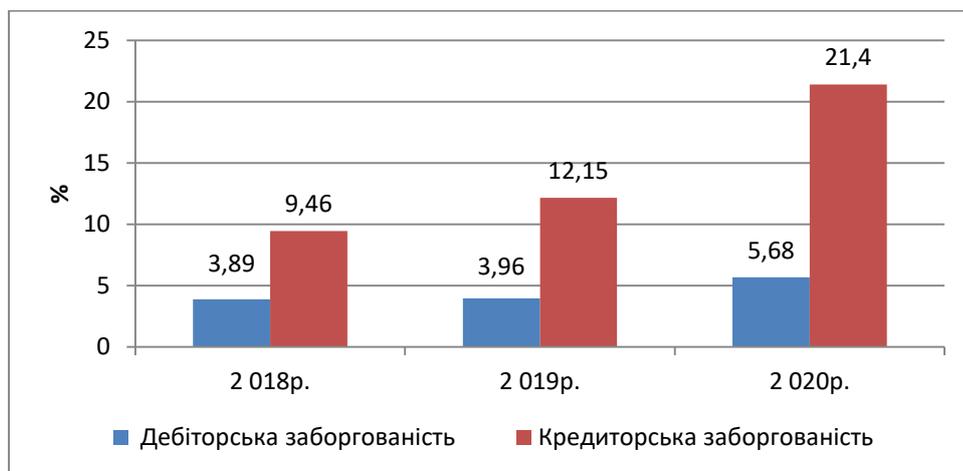


Рис. 2.5. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ЛОІ» за 2018 – 2020 рр.

Дивлячись на даний рисунок можна відзначити, що кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Найбільше значення вона досягла в 2020 році і складає 21,4% (10966 тис.грн.) від загального обсягу пасивів (51251 тис.грн.). Якщо кредиторська заборгованість перевищила дебіторську, необхідно з'ясувати причини такого стану. Це може бути пов'язано з труднощами при реалізації продукції і призводить до збільшення його фінансової залежності від кредиторів. Якщо кредиторська заборгованість перевищує дебіторську в 2 рази, в нашому випадку в 3 і майже в 4 рази, то фінансовий стан ТОВ «ЛОІ» вважається нестабільним.

Розглядаючи співвідношення власного капіталу і зобов'язань в підсумку балансу, можна бачити, що питома вага залученого перевищує питому вагу власного (70,11% / 29,9% - 2018 р., 69,35% / 30,65 % - в 2019 р., 53,07% / 46,92% - 2020 р.). З цього можна зробити висновок що дане підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Отже, в цілому можна відзначити про негативну динаміку структури як активів, так і пасивів ТОВ «ЛОЇ».

В ринкових умовах господарювання ліквідність і платоспроможність підприємств вважається однією з найважливіших характеристик їх діяльності. Вона визначає не тільки взаємовідносини підприємства з партнерами, суб'єктами фінансового ринку, державою, а й його успішне функціонування чи банкрутство. Результати аналізу ліквідності та платоспроможності цікавлять перш за все кредиторів підприємства, оскільки це дає відповідь на питання про його здатність погасити свої зобов'язання.

Ліквідність підприємства – це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Вона характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості [54].

Платоспроможність – це здатність підприємства сплачувати кошти за своїми зобов'язаннями, що вже настали і потребують негайного погашення, за рахунок наявних грошей на банківських рахунках або в готівці [55].

Аналіз ліквідності та платоспроможності проводиться з метою оцінки співвідношення наявних активів, як призначених для безпосередньої продажу, так і задіяних в технологічному процесі для їх подальшого продажу та відшкодування вкладених коштів, і існуючих зобов'язань, які повинні бути погашені підприємством у майбутньому періоді. Розрахунок ґрунтується на тому, що види оборотних коштів мають різної ступенем ліквідності: абсолютно ліквідні кошти, далі за зменшенням ступеня ліквідності слідують короткострокові фінансові вкладення, дебіторська заборгованість, запаси. Тому

для оцінки платоспроможності і ліквідності підприємства застосовують показники, які різняться залежно від порядку включення їх у розрахунок ліквідних коштів, що розглядаються в якості покриття короткострокових зобов'язань.

В процесі аналізу показників платоспроможності та ліквідності підприємства необхідно розрахувати рівень показників, визначити ступінь їх відповідності нормативним (допустимих) значень, виявити динаміку за аналізований період.

Розрахунок показників ліквідності ТОВ «ЛОЇ» за 2018-2020 р. наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз показників ліквідності ТОВ «ЛОЇ» за 2018 – 2020 роки

Показники	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Власний оборотний капітал (ВОК)	-9403	-11033	-10892	117,33	98,72
Коефіцієнт ліквідності (покриття)	0,86	0,81	0,59	94,20	72,85
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	0,84	0,83	0,68	97,73	81,98
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,62	0,54	0,04	87,85	7,34
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	-0,17	-0,24	-0,70	142,58	291,96
Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей	0,27	0,31	0,67	114,81	216,13
Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості	0,06	0,06	0,11	100	183,33

За результатами проведеного аналізу можна сказати, що власний оборотний капітал підприємства має від'ємні значення, це означає, що підприємство неспроможне навіть покрити поточні зобов'язання і така тенденція призводить до кризового стану. Брак власного оборотного капіталу призводить до вимушеного зростання обсягу залучених коштів, зокрема,

кредиторської заборгованості, що також спостерігається на даному підприємстві. В 2018 р. він складав -9403 тис. грн., а в 2019 р. зменшився до позначки -11033 тис. грн. або на 17,33%. В 2020 р. спостерігається незначне його збільшення на 2,28%.

Коефіцієнт ліквідності (покриття) демонструє спадаючу динаміку, при чому з 2018 р. по 2019 р. відбулося стрімке падіння. В 2018 р. даний коефіцієнт зменшився на 5,8% порівняно з минулим роком, а в 2020 р. на 27,15%. Тобто на 1 грн. поточних зобов'язань припадало в 2018 р. 0,86 грн. поточних активів, в 2019 р. – 0,81 грн., в 2020 р. – 0,59 грн. Зниження коефіцієнта ліквідності у порівнянні зі встановленою нормою свідчить про високий фінансовий ризик, тому що виникає загроза несвоєчасної сплати своїх поточних боргів, тобто небезпека неплатоспроможності, а звідси і фінансової стабільності ТОВ «ЛОЇ».

Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності також характеризується негативною динамікою. В перші два роки аналізованого періоду значення коефіцієнта знаходиться в межах допустимих значень 0,84 і 0,83 відповідно. Проте намітилася тенденція до зниження, отже, підприємству необхідно встановити контроль за його динамікою. А в 2020 р. даний коефіцієнт знизився до рівня 0,68, тобто зменшився на 0,15 (18,02) порівняно з 2019 р., тобто коефіцієнт швидкої ліквідності нижче 0,8 це означає, що грошових і інших ліквідних активів підприємства може бути недостатньо для погашення поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє спадаючу тенденцію. В 2018 р. він складав 0,62, до 2019 р. він зменшився на 12,15% порівняно з минулим роком, а до 2020 р. на 92,66% порівняно з 2019 р. Рекомендоване значення цього коефіцієнта знаходиться в межах 0,2. Це означає, що підприємство за рахунок найліквідніших активів (грошові кошти та цінні папери) повинно терміново погасити не менше 20 своїх поточних зобов'язань. Тому цей показник часто вважають ще і коефіцієнтом заборгованості. Тобто протягом 2018-2019 рр. ТОВ «ЛОЇ» терміново погашало свої поточні зобов'язання, тобто було платоспроможним, а в 2020 р. значення коефіцієнта

нижче рекомендованого рівня, тобто 0,04, що свідчить про серйозний дефіцит вільних грошових коштів.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами нічим не відрізняється від попередніх показників, тобто має від'ємні значення як і власний оборотний капітал. В 2018 р. він дорівнював – 0,17, а в 2019 р. ще зменшився на 42,58% і склав -0,24. В 2020 р. даний коефіцієнт зменшився майже в три рази порівняно з 2019 р. (-0,7). Мінімальне значення цього показника – 0,1. В нашому випадку показник опускається за це значення, що говорить про незадовільну структуру і неплатоспроможне підприємство.

Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей демонструє зростаючу динаміку. В 2019 р. він зріс на 14,81% або на 0,04 порівняно з 2018 р. і в 2020 р. зріс більш ніж у два рази, тобто на 116%. Це говорить про те, що з кожним роком зростає та частина всіх поточних зобов'язань, які підприємство погашає, реалізувавши товарно-матеріальні цінності.

Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості протягом 2018 – 2019 рр. знаходився на одному рівні – 0,06. А в 2020 р. він зріс до позначки 0,11. Тобто збільшилися надходження від дебіторів, які будуть використані для погашення короткотермінової заборгованості.

Розрахунок показників платоспроможності наведено в таблиці 2.4.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами має від'ємні значення. В 2018 р. він дорівнював – -0,17, а в 2019 р. ще зменшився на 42,58% і склав -0,24. В 2020 р. даний коефіцієнт зменшився майже в три рази порівняно з 2019 р. (-0,7). Можна чітко сказати, що ТОВ «ЛОЇ» не забезпечене власними оборотними засобами, які необхідні для фінансової стійкості.

Коефіцієнт загальної платоспроможності демонструє зростаючу динаміку. В 2019 р. він трішки зріс порівняно з попереднім роком на 1,08% або ж 0,01 і в 2020 р. порівняно з 2019 р. зріс на 30,66 і склав 1,88.

Таблиця 2.4

Показники платоспроможності ТОВ «ЛОЇ» за 2018 – 2020 р.

Показники	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (K_3),	-0,17	-0,24	-0,70	142,58	291,96
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,43	1,44	1,88	101,08	130,66
Коефіцієнт фінансового левериджу ($K_{фл}$)	0,029	0,028	0,034	97,17	121,42
Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності ($K_{вп}$)	0,49	0,39	0,24	79,59	162,5
Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості	0,11	0,19	0,19	165,36	103,00
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	-0,36	-0,46	-0,49	127,04	105,44

Коефіцієнт фінансового левериджу з 2018 р. по 2019 р. характеризується спадною тенденцією, тобто до 2020 р. даний коефіцієнт спав на 0,001 або 2,83%. А в 2020 р. він зріс порівняно з 2019 р. на 0,06 або 21,42%. Тобто в звітному році підприємство схильне до ризику.

Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості має зростаючу ситуацію, що є негативним явищем для підприємства. З 2018 р. по 2019 р. частка зросла на 0,08 або 65,36%.

Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами характеризується від'ємним значенням протягом аналізованого періоду. В 2018 р. значення дорівнювало -0,36, в 2019 р. він ще зменшився до позначки -0,46 і в 2020 р. ще до -0,49.

2.2. Аналіз складу, структури та динаміки доходів та витрат підприємства

Незалежно від того, чим займається підприємство, в процесі діяльності завжди відбувається формування його доходів і витрат. Саме ці аспекти діяльності найбільш важливі для всіх зацікавлених сторін – власників підприємства, співробітників, держави, оскільки успішне їх формування і правильне планування дозволяють всім учасникам виробничої діяльності в кінцевому підсумку досягти основного фінансового результату – отримання прибутку.

Аналіз доходів та витрат підприємства має велике значення в системі загальної оцінки роботи підприємства. Це пов'язано з тим, що доходи та витрати мають безпосередній вплив на загальний фінансовий результат діяльності підприємства, який може мати як позитивний, так і негативний характер [65].

Основними завданнями аналізу доходів та витрат підприємства є вивчення рівня та структури доходів та витрат у звітному періоді, порівняння рівня та структури доходів та витрат у звітному і попередньому (базовому) періодах, оцінка зміни структури доходів та витрат і виявлення її причин.

Мета аналізу доходів та витрат підприємства полягає в обґрунтуванні шляхів збільшення доходів та скорочення витрат підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки доходів ТОВ «ЛЮІ» за 2018-2020 р. наведено в таблиці 2.5.

Отже, як свідчать дані таблиці 2.5 зростаючу тенденцію мали всі види доходів даного підприємства, крім інших фінансових доходів, які в 2019 р. зросли порівняно з минулим роком, а в 2020 р. знизилися.

Зокрема чистий дохід від реалізації продукції в 2019 р. складав 28407 тис. грн., який на 5195 тис. грн. більший, ніж в 2018 р. і на 7450 тис. грн. менший порівняно з 2020 р. Інші операційні доходи зростають швидкими темпами. В звітному році вони збільшилися на 1015 тис. грн. порівняно з попереднім роком.

Основну частку в загальних доходах протягом аналізованого періоду займає чистий дохід від реалізації продукції, який в 2018 р. складав 82,07%. В 2019 р. його питома вага дещо зменшилася, але в 2020 р. вона збільшилася до рівня 87,51%. В 2020 р. друге місце в питомій вазі займали інші операційні доходи, при тому що протягом 2018 – 2019 років друге місце займали інші фінансові доходи (рис. 2.6).

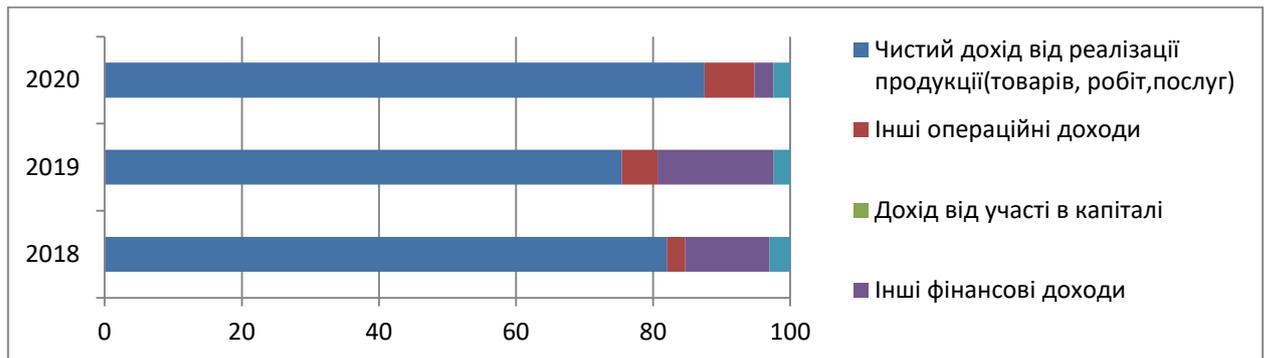


Рис. 2.6. Структура доходів ТОВ «ЛЮІ» за 2018-2020 рр. у % до загальної суми доходів

Тож, загальні доходи ТОВ «ЛЮІ» зростають, що є позитивним моментом у діяльності даного підприємства [67].

Аналіз складу, структури та динаміки витрат ТОВ «ЛЮІ» протягом 2018-2020 років відображено в таблиці 2.6.

Дані, представлені у таблиці 2.6 свідчать про те, що за період 2018 – 2020 р.р. витрати ТОВ «ЛЮІ» мали нестабільну динаміку. Зростаючою динамікою відзначилися такі показники як собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати та витрати на збут. Собівартість реалізованої продукції в звітному році складає 31881 тис. грн., що на 5853 тис. грн. більше порівняно з попереднім роком, і на 14507 тис. грн. більше, ніж в 2018 р.

Таблиця 2.5

Аналіз складу, структури та динаміки доходів ТОВ «ЛОЇ» протягом 2018-2020 років

Показник	Рядок Ф №2	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в	
		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Чистий дохід від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	2000	23212	82,07	28407	75,44	5195	-6,63	28407	75,44	35857	87,51	7450	12,07
Інші операційні доходи	2120	738	2,61	1973	5,24	1235	2,63	1973	5,24	2988	7,29	1015	2,05
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3480	12,30	6363	16,90	2883	4,59	6363	16,90	1135	2,77	-5228	-14,13
Інші доходи	2240	853	3,02	910	2,42	57	-0,60	910	2,42	994	2,43	84	0,01
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Загальні доходи		28283	100	37653	100	9370	-	37653	100	40974	100	3321	-

Таблиця 2.6

Аналіз складу, структури та динаміки витрат ТОВ «ЛОЇ» протягом 2018-2020 років

Показник	Рядок Ф №2	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		2019 рік		2017рік		Відхилення (+,-) в	
		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Собівартість реалізованої продукції	2050	17374	61,59	26028	66,70	8654	5,12	26028	66,70	31881	78,29	5853	11,59
Адміністративні витрати	2130	3224	11,43	3419	8,76	195	-2,67	3419	8,76	3890	9,55	471	0,79
Витрати на збут	2150	556	1,97	600	1,54	44	-0,43	600	1,54	732	1,80	132	0,26
Інші операційні витрати	2180	1774	6,29	1317	3,38	-457	-2,91	1317	3,38	1514	3,72	197	0,34
Фінансові витрати	2250	5157	18,28	7900	20,25	2743	1,97	7900	20,25	2677	6,57	-5223	-13,67
Витрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	135	0,48	13	0,03	-122	-0,45	13	0,03	82	0,20	69	0,17
Витрати з податку на прибуток	2300	-10	-0,04	-257	-0,66	-247	-0,62	-257	-0,66	-55	-0,14	202	0,52
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього витрат		28210	100	39020	100	10810	-	39020	100	40721	100	1701	-

Інші операційні витрати, фінансові витрати, інші витрати та витрати з податку на прибуток характеризуються нестабільною динамікою. Зазначені витрати з 2018 р. по 2019 р. спадали, а в 2020 р. зростали, крім фінансових витрат, динаміка яких була навпаки.

Найбільшу питому вагу протягом аналізованого періоду займала собівартість реалізованої продукції, яка щорічно зростала. В 2018 р. вона займала 61,59%, в 2019 р. – 66,7% і в 2020 р. – 78,29% від загальної кількості витрат. Друге місце в 2018 – 2019 роках займала питома вага фінансових витрат, яка зросла на 1,97% порівняно з 2018 р., в той час коли в 2020 р. її займали адміністративні витрати – 9,55%.

Тож, в цілому витрати ТОВ «ЛОЇ» зросли в звітному році на 1701 тис. грн. порівняно з попереднім роком. Це є негативним моментом у діяльності даного підприємства.

2.3. Оцінка прибутковості та рентабельності підприємства

Найбільш узагальнюючим показником діяльності підприємства є рентабельність підприємства. У цьому показнику синтезуються всі чинники виробництва та реалізації продукції, обіговість господарських засобів і позареалізаційні фінансові результати. Для оцінки ефективності рівня роботи підприємства отриманий результат (валовий дохід, прибуток), зіставляється з витратами або ресурсами які були використані. Тому показники рентабельності більш повно, чим прибуток відображають остаточні результати господарської діяльності підприємства. Величина показників рентабельності показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами [33].

Аналіз показників рентабельності є важливим для оцінки потенційних можливостей підприємства щодо формування прибутку та оцінки фінансового стану.

Кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства є величина прибутку (або збитку), яка обчислюється на основі суми доходу і поточних витрат, пов'язаних з його отриманням.

Прибуток – це частина чистого доходу, що залишається підприємству після відшкодування всіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності [50].

Прибуток відображає результати діяльності підприємства і зазнає впливу багатьох чинників. На формування прибутку впливають: сфера діяльності підприємства; галузева приналежність; форма власності; конкурентне середовище; фінансово-господарська діяльність підприємства; облік фінансових результатів.

Збиток підприємства означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує. Отже, фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток [56].

Основними цілями аналізу прибутку є такі:

1) перевірка обґрунтованості й напруженості планового прибутку; загальна оцінка виконання плану, прогнози, динаміка;

2) визначення відхилення фактичного прибутку від передбаченого планом (розрахунком, прогнозом), вивчення динаміки зміни прибутку за кілька звітних періодів;

3) вивчення основних напрямів розподілу прибутку [57].

Динаміка проведення операцій формування та розподілу прибутку ТОВ «ЛЮІ» за 2018 – 2020 р. проаналізована в таблиці 2.6.

Таблиця 2.7

Аналіз формування та розподілу прибутку ТОВ «ЛОЇ» протягом 2018-2020 років, тис. грн.

№ з/п	Показник	Рядок Ф №2	Розрахунок	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення (2016-2015)	Абсолютне відхилення (2017-2016)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	2000		23212	28407	35857	5195	7450
2	Собівартість реалізованої продукції	2050		17374	26028	31881	8654	5853
3	Валовий прибуток	2090	(р.1 –р.2)	5838	2379	3976	-3459	1597
4	Інші операційні доходи	2120		738	1973	2988	1235	1015
5	Сумарні операційні доходи	(2000+2120)	(р.1+р.4)	23950	30380	38845	6430	8465
6	Адміністративні витрати	2130		3224	3419	3890	195	471
7	Витрати на збут	2150		556	600	732	44	132
8	Інші операційні витрати	2180		1774	1317	1514	-457	197
9	Сумарні операційні витрати	(2050+2130+2150+2180)	(р.2+р.6+р.7+р.8)	22928	31364	38017	8436	6653
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	(р.5-р.9)	1022	-984	828	-2006	1812
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності	(2200+2220+2240)		4333	7273	2129	2940	-5144
12	Витрати від інвестиційної та фінансової діяльності	(2250+2255+2270)		5292	7913	2759	2621	-5154
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2290	(р.10+р.11-р.12)	63	-1624	198	-1687	1822
14	Дохі (витрати) з податку на прибуток	2300		-10	-257	-55	-247	202
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(р.13-р.14)	53	-1881	143	-1934	2024
16	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0	0	0	0	0
17	Сукупний дохід	2465	(р.15+р.16)	53	-1881	143	-1934	2024

Здійснивши аналіз формування та розподілу прибутку можна зробити такі висновки.

Всі види прибутку у звітному періоді виросли у порівнянні з попереднім періодом, що на перший погляд свідчить про успішну роботу ТОВ «ЛОЇ». Валовий прибуток в 2018 році складав 5838 тис. грн., який зменшився в 2019 р. на -3459 тис. грн. і збільшився в 2020 році на 1597 тис. грн. Сумарні операційні доходи та витрати зростали кожного року. Проте в 2018 р. та 2020 р. операційні доходи перевищували операційні витрати, що забезпечило позитивне значення прибутку від операційної діяльності 1022 тис. грн. і 828 тис. грн. відповідно. В 2019 р. через те, що операційні витрати перевищили доходи, був наявний збиток від операційної діяльності в розмірі -984 тис. грн.

Динаміка доходів та витрат від інвестиційної та фінансової діяльності була однаковою, тобто вони в 2019 р. зростали, а в 2020 р. спадали при тому майже на однакову вартість. Протягом аналізованого періоду витрати від інвестиційної та фінансової діяльності перевищували доходи від цих видів діяльності. В результаті цього в 2018, 2020 роках спостерігався прибуток до оподаткування в розмірі 68 тис. грн. та 198 тис. грн., а в 2019 р. був збиток в розмірі -1624. Так як в нашому підприємстві наявні витрати з податку на прибуток, а не збиток, то чистий прибуток буде зменшений на величину цих витрат. Через наявні збитки, можна спостерігати значну різницю в розмірі чистого фінансового результату. В 2018 р. він складав 53 тис. грн., який до 2019 р. зменшився на 1934 тис. грн., а в 2020 р. сума відновилася, збільшилася на 2024 тис. грн.

Динаміка чистого прибутку за 2018-2020 р. зображено на рисунку 2.7.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної); вони більш повно, чим прибуток, характеризують узагальнюючі результати господарювання.

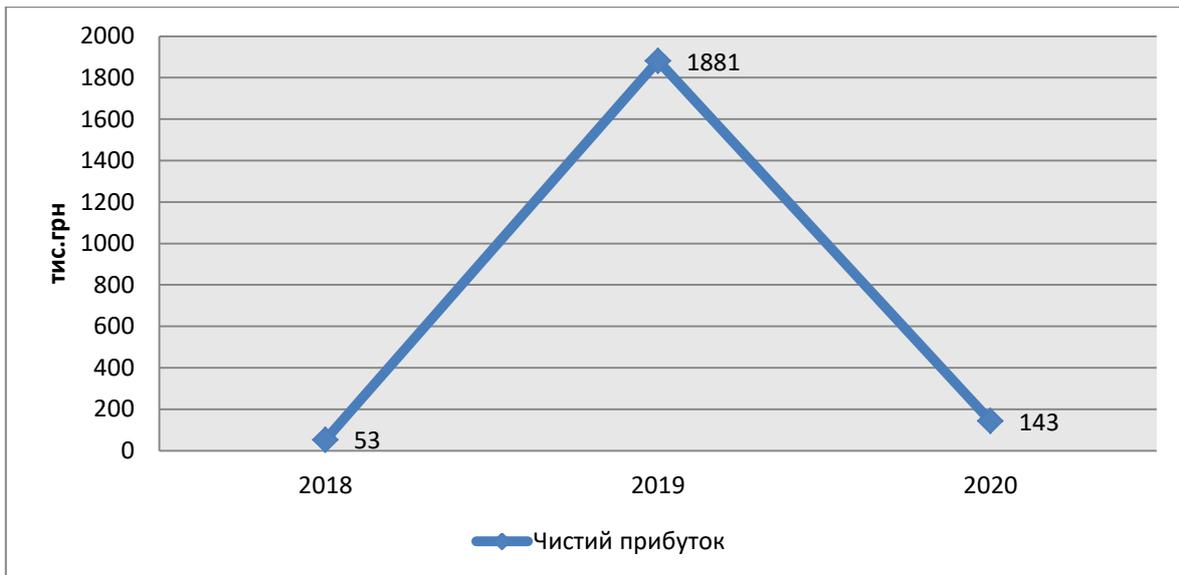


Рис. 2.7. Динаміка чистого прибутку ТОВ «ЛОЇ» за 2018 – 2020 рр.

Рентабельність є показником, що комплексно характеризує ефективність діяльності підприємства. На його підставі можна оцінити ефективність управління підприємством, оскільки отримання високого прибутку і достатнього рівня прибутковості багато в чому залежить від правильності і оперативності управлінських рішень, які приймаються. Тому рентабельність можна розглядати як один із критеріїв якості управління суб'єктом господарювання.

По значенню рівня рентабельності можна оцінити довгострокове благополуччя підприємства, тобто здатність підприємства одержувати достатній прибуток на здійснені інвестиції. Для власників капіталу підприємства даний показник є більш привабливим індикатором, ніж показники фінансової стійкості і ліквідності, які визначаються на основі співвідношення окремих статей балансу [58].

У зв'язку з тим, що показники рентабельності визначають зв'язок між сумою прибутку та величиною вкладеного капіталу, вони можуть бути використані в процесі прогнозування прибутку підприємства. Оцінка передбачуваного прибутку базується на рівні прибутковості за попередні періоди з урахуванням прогнозованих змін.

Крім того, велике значення рентабельність має для ухвалення рішень у області інвестування, планування, при складанні кошторисів, координуванні, оцінці і контролі діяльності підприємства.

Аналіз показників рентабельності є важливим для оцінки потенційних можливостей підприємства щодо формування прибутку та оцінки фінансового стану (табл.2.8).

Щодо рентабельності активів, продаж та витрат, то їх динаміка була неоднозначною, адже з 2018 р. по 2019 р. вони скорочувалися через неприбуткову діяльність підприємства, а до 2020 р. стабілізувалися і зросли.

По рентабельності активів можна зазначити, що в 2015 р. на 1 грн. активів припадало 0,1% чистого прибутку, в 2020 р. 0,38%, а в 2016 р. активи не приносили прибуток за рахунок збитку від звичайної діяльності. Все рівно в звітному році зростання рівня рентабельності активів у порівнянні з минулим періодом мало місце виключно за рахунок збільшення суми прибутку від звичайної діяльності підприємства.

Щодо рентабельності продаж, то слід відмітити, що частка прибутку від звичайної діяльності у виручці від реалізації складає 0,31% у 2018 р., який знизився в 2019 р. на 5,13 %, і в 2020 р. зріс на 5,52% порівняно з попереднім роком. Тобто стабілізація рентабельності продаж свідчить про зростання конкурентоспроможності продукції на ринку.

На 1 грн. витрат припадало в 2018 р. 0,26 % прибутку, в 2020 р. 0,62%. Виручка від реалізації 1 грн. доходів складає 0,875 тис. грн. в 2020 р., яка зросла на 0,121 тис. грн. або 16% порівняно з минулим роком, що є позитивним явищем для даного підприємства. Доходи на 1 грн. активів в звітному періоді зросли на 43,45% порівняно з 2019 р. і склали 0,61тис. грн. Доходи на 1 грн. витрат дещо відрізнялися, адже в 2019 р. вони знизилися на 3,75% порівняно з 2018 р., а потім в 2020 р. зросли на 4,27%.

Динаміка рентабельності ТОВ «ЛЮІ» зображена на рисунку 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз показників рентабельності ТОВ «ЛОЇ» за 2018 – 2020 р.

Показник	2018, тис. грн.	2019, тис. грн.	Відхилення (+, -), тис. грн.	Темп росту, %	2019, тис.грн.	2020, тис.грн.	Відхилення (+, -), тис. грн.	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Доходи	28283	37653	9370	133,13	37653	40974	3321	108,82
2. Витрати	28210	39020	10810	138,32	39020	40721	1701	104,36
3. Прибуток (збиток) від звичайної діяльності (п.1- п.2)	73	-1367	-1440	-1872,60	-1367	253	1620	-18,51
4. Середньорічна вартість активів	70336	88482,5	18146,5	125,80	88482,5	67120	-21362,5	75,86
5. Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	23212	28407	5195	122,38	28407	35857	7450	126,23
6. Рентабельність активів, % (п.3/п.4)	0,10	-1,54	-1,65	-1488,56	-1,54	0,38	1,92	-24,40
7. Рентабельність продаж, % (п.3/п.5)	0,31	- 4,81	-5,13	-1530,15	-4,81	0,71	5,52	-14,66
8. Рентабельність витрат, % (п. 3/п.2)	0,26	-3,50	-3,76	-1353,82	-3,50	0,62	4,12	-17,73
9. Виручка від реалізації 1 грн. доходів (п. 5/п. 1)	0,821	0,754	-0,066	91,93	0,754	0,875	0,121	116,00
10. Доходи на 1грн. активів (п. 1/п. 4)	0,402	0,426	0,023	105,83	0,426	0,610	0,185	143,45
11. Доходи на 1грн. витрат (п. 1/п. 2)	1,003	0,965	-0,038	96,25	0,965	1,006	0,041	104,27

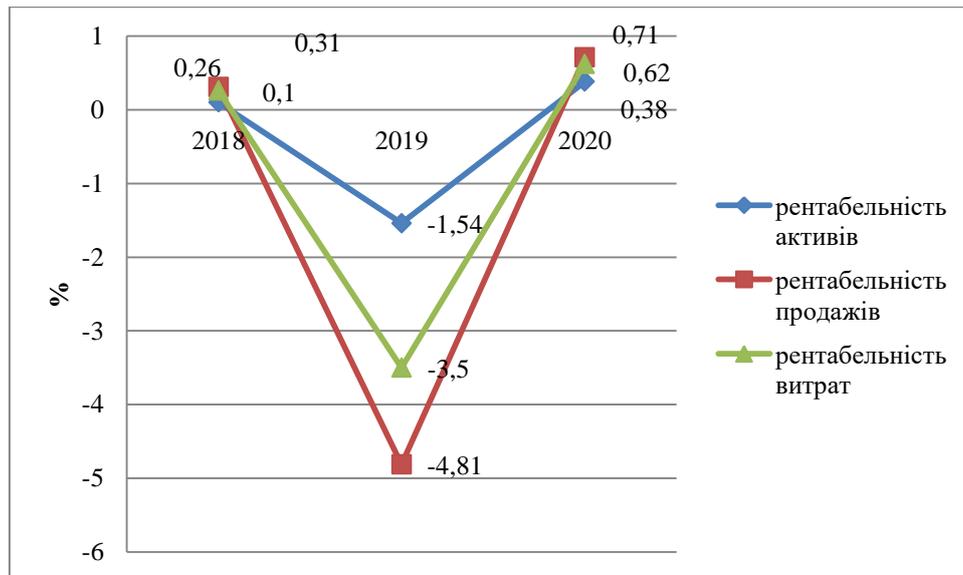


Рис. 2.8. Динаміка рентабельності ТОВ «ЛЮІ» за 2018 – 2020 рр.

Отже, як доходи так і видатки мають зростаючу динаміку. Якщо протягом 2018 – 2019 років спостерігалася негативна ситуація на підприємстві, то в 2020 р. стан відновився і всі показники мали зростаючу тенденцію порівняно з минулими періодами, що вказує на позитивну діяльність підприємства.

Здійснивши аналіз структури й динаміки майна підприємства, можна відзначити її незадовільний стан і негативну тенденцію. В 2018 – 2019 рр. оборотні активи перевищували необоротні за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, і складала відповідно 59,23% і 55,2% від їх загальної суми. Перевищення оборотних активів свідчить про досить мобільну структуру активів, що сприяє прискоренню оборотності коштів підприємства, що є позитивним моментом. Але в звітному році дана ситуація змінилася навпаки, необоротні активи перевищують оборотні на 56,7% (20273 тис. грн.) за рахунок основних засобів. До речі їх частка перевищує 40% загальної суми активів, це свідчить про те, що ТОВ «ЛЮІ» має «важку» структуру активів, яка характеризується значними накладними витратами.

Щодо структури пасивів, то загальна сума зобов'язань перевищує суму власного капіталу. Збільшення питомої ваги власного капіталу відбулося за

рахунок додаткового капіталу, який складав в 2020 р. 23084 тис. грн., що становить 96% від власного капіталу. В структурі зобов'язань протягом трьох років більшу частку займають поточні зобов'язання, проте в 2020 р. їх вартість зменшилися порівняно з 2019 р. на 17%. А найбільшу питому вагу в поточних зобов'язаннях складають короткострокові кредити банків. Незначна сума довгострокових зобов'язань означає, що підприємство майже не використовує зовнішні джерела фінансування.

Щодо ліквідності балансу, то за аналізований період підприємство не є абсолютно ліквідним, оскільки в 2018 р. не виконується друге та четверте співвідношення між групами активів і пасивів, в 2019 р. теж друге і четверте співвідношення і в 2020 р. – перше, друге та четверте.

В 2015 р. – 2017 р. активи, що швидко реалізуються не покривають короткострокові пасиви на 48954 тис. грн., 39914 тис. грн. та 8089 тис. грн. відповідно. І в ці ж роки активи, що важко реалізуються (важколіквідні) перевищують постійні пасиви (власний капітал), а ситуація повинна була скластись навпаки. В 2018 р. важко ліквідні активи більші на 4075 тис. грн., в 2020 р. на 5607 тис. грн. і в 2020 р. на 5572 тис. грн. В 2020 р. найліквідніші активи не покривають найбільш термінові зобов'язання на 14327 тис. грн.

Також спростерігалася відсутність поточної ліквідності протягом аналізованого періоду, тому що найліквідніші активи не перекривали відповідні зобов'язання на 21072 тис. грн., 22593 тис. грн., 22416 тис. грн. Тобто підприємство є неплатоспроможним на найближчий від моменту проведення аналізу проміжок часу. В свою чергу надлишок коштів групи А3 над коштами групи ПЗ свідчить про перспективну ліквідність балансу протягом 2018 – 2020 рр.

Брак власного оборотного капіталу призводить до зростання кредиторської заборгованості, що також спостерігається на даному підприємстві. В 2018 р. він складав -9403 тис. грн., а в 2019 р. зменшився до позначки -11033 тис. грн. або на 17,33%. В 2020 р. спостерігається незначне його збільшення на 2,28%. Більшість показників ліквідності мали спадаючу

динаміку, крім коефіцієнта ліквідності товарно-матеріальних цінностей та коефіцієнта ліквідності дебіторської заборгованості це означає, що з кожним роком зростає та частина всіх поточних зобов'язань, які підприємство погашає, реалізувавши товарно-матеріальні цінності і збільшилися надходження від дебіторів, які будуть використані для погашення короткотермінової заборгованості відповідно.

Ознакою ліквідності є перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями, тобто наявність чистого робочого капіталу (власного оборотного капіталу). На даному підприємстві наявна протилежна ситуація, тобто поточні зобов'язання перевищують оборотні активи, що призводить до кризового стану.

Більшість показників ділової активності протягом 2018 – 2019 рр. спадають, крім тривалості оборотів дебіторської та кредиторської заборгованості і оборотності запасів, що є свідченням негативної динаміки, але потім в звітному році відновлюються.

Нижчі темпи зростання прибутку порівняно з темпами зростання обсягу реалізації свідчать про збільшення собівартості продукції. Таким чином співвідношення прибутку, обсягу реалізації та майна ТОВ «ЛОЇ» не можна вважати оптимальним, оскільки воно не відповідає «золотому правилу економіки», що свідчить про негативну динаміку ефективності діяльності і використання капіталу ТОВ «ЛОЇ».

Всі види прибутку у звітному періоді вирости у порівнянні з попереднім періодом, що на перший погляд свідчить про успішну роботу ТОВ «ЛОЇ». Валовий прибуток в 2018 році складав 5838 тис. грн., який зменшився в 2019 р. на -3459 тис. грн. і збільшився в 2019 році на 1597 тис. грн.

Зростаючу тенденцію мали всі види доходів даного підприємства, крім інших фінансових доходів, які в 2019 р. зросли порівняно з минулим роком, а в 2020 р. знизилися. Основну частку в загальних доходах протягом аналізованого періоду займає чистий дохід від реалізації продукції, який в 2018 р. складав 82,07%.

Витрати ТОВ «ЛОЇ» характеризувалися нестабільною динамікою. Зростаючою динамікою відзначилися такі показники як собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати та витрати на збут. Найбільшу питому вагу протягом аналізованого періоду займала собівартість реалізованої продукції, яка щорічно зростала. В 2018 р. вона займала 61,59%, в 2019 р. – 66,7% і в 2020 р. – 78,29% від загальної кількості витрат. Отже, як доходи так і видатки мають зростаючу динаміку. Якщо протягом 2018 – 2019 років спостерігалася негативна ситуація на підприємстві, то в 2020 р. стан відновився і всі показники мали зростаючу тенденцію порівняно з минулими періодами, що вказує на позитивну діяльність підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЛОЇ»

3.1. Виявлення резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Для постійного забезпечення зростання ефективності діяльності даного підприємства, необхідно шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання.

Резерв – це кількісна величина. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосередньо виробництва продукції і її реалізації.

Визначення резервів збільшення прибутку базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів з їх мобілізації. Резерви збільшення суми прибутку визначаються за кожним видом відповідних послуг (в нашому випадку страхових послуг) [54].

Здійснюючи пошук резервів, керуються такими принципами:

– науковість, тобто пошук резервів повинен ґрунтуватися на положеннях матеріалістичної діалектики, знаннях економічних законів, досягнень науки і техніки. Необхідно добре знати економічну сутність резервів, джерела й основні напрями їх пошуку, методику підрахунку та узагальнення резервів;

– комплексність і системність. Комплексний підхід передбачає всебічне виявлення резервів в усіх напрямках господарської діяльності. Системність означає вміння виявляти й узагальнювати резерви з урахуванням взаємозв'язку та взаємозалежності досліджуваних явищ (із метою більш повного виявлення резервів і запобігання їх повторному підрахунку);

– запобігання повторному підрахунку резервів. Цей принцип впливає безпосередньо з попереднього. Повторний підрахунок резервів виникає при їх узагальненні, коли не враховується взаємодія різних факторів, що впливають на результати господарської діяльності, а також якщо резерви визначені за

суміжними джерелами (наприклад, резерви збільшення обсягу виробництва за рахунок поліпшення використовуваних матеріалів, трудових ресурсів, засобів праці);

– забезпечення комплексності резервів, тобто збалансованості по засобах праці, предметах праці і трудових ресурсах. Резерв буде комплексним тоді, коли він забезпечений усіма необхідними ресурсами не тільки у вартісній оцінці, але і по натурально-речовому складу;

– економічна обґрунтованість резервів, тобто при їх підрахунку необхідно враховувати реальні можливості підприємства, а розрахункова величина цих резервів повинна бути підкріплена відповідними заходами;

– оперативність – чим вона вище, тим ефективніше відбувається процес пошуку резервів. Найбільш важливе скорочення часу між виявленням і реалізацією резервів;

– масовість пошуку резервів, тобто залучення до цього процесу всіх працівників, що дозволяє більш повно виявити резерви; а також розвиток та вдосконалення суспільних форм економічного аналізу;

– виділення «ведучої ланки» і «вузьких місць» у підвищенні ефективності виробництва. Виділяють ділянки виробництва, де систематично не виконуються плани чи наявні великі втрати сировини, виробничий брак, простої устаткування тощо. Таким способом визначаються основні напрями першочергового пошуку резервів, що підвищує його ефективність [10].

У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

- а) аналітичний – на цьому етапі виявляють і кількісно оцінюють резерви;
- б) організаційний – тут розробляють комплекс інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечити використання виявлених резервів;
- в) функціональний – коли практично реалізують заходи і контролюють їх виконання.

Для виявлення впливу факторів на результативний показник використовують прийоми елімінування (ланцюгових підстановок, абсолютних

різниць тощо), що є одним із методів проведення факторного аналізу. Елімінувати означає усунути, вилучити вплив усіх чинників крім одного на величину результативного показника [45].

Факторний аналіз фінансових результатів проводиться у розрізі видів діяльності підприємства. Важливе місце в процесі факторного аналізу фінансових результатів відводиться аналізу валового прибутку, як ключовому показнику, що характеризує результати здійснення основної діяльності.

Методика проведення факторного аналізу валового прибутку визначається цілями аналізу, а відповідно, і складом інформаційних джерел, що використовуються при даному аналізі. Так, внутрішній аналіз валового прибутку дозволяє оцінити вплив факторів більш детально, у той час як при зовнішньому аналізі, при якому обсяг інформації, що використовується для його проведення значно менший, і це дозволяє окреслити тільки основні тенденції щодо впливу факторів [36].

Прийняття організаційно-технічних і господарсько-управлінських рішень потребує визначення факторів, що впливають на обсяг отриманого підприємством прибутку на їх кількісну оцінку. Для цього необхідно досліджувати вплив на зміну валового прибутку у звітному році порівняно з базовим таких факторів, як зміна:

- 1) цін на продукцію;
- 2) обсягу виробництва;
- 3) структури продукції;
- 4) рівня та структури витрат.

Вихідні дані для факторного аналізу прибутку ТОВ «ЛОЇ» протягом 2017-2020 рр. зазначено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для факторного аналізу прибутку ТОВ «ЛОЇ»
за 2017-2020 рр.

Рік	Чистий дохід (ЧД)	Собівартість реалізованої продукції (С)	Ціна одиниці продукції (Ц)	Обсяг реалізації (О)	Витрати на одиницю продукції (В)	Валовий прибуток (ВП)
1	2	3	4	5	6	7
2017	25052,0	17868,0	15,525	1613,66	11,1	7184,0
2018	23212,0	17374,0	15,530	1494,66	11,6	5838,0
2019	28407,0	26028,0	15,670	1812,83	14,4	2379,0
2020	35857,0	31881,0	15,700	2283,89	14,0	3976,0

Необхідні для розрахунку факторного аналізу валового прибутку дані за 2018 – 2020 рр. відображено в таблицях 3.2 – 3.4.

Таблиця 3.2

Вихідні дані для аналізу прибутку ТОВ «ЛОЇ» за 2018 р., тис. грн.

Показник	Рядок Ф №2	Базовий рік (2017)	Базовий рік, перерахований на реалізацію звітного року (2018,2017)	Звітний рік (2018)
А	Б	1	2	3
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	2000	25052	23204,53	23212
Собівартість реалізованої продукції (С)	2050	17868	16550,31	17374
Валовий прибуток (ВП)	2090	7184	5344,00	5838

Таблиця 3.3

Вихідні дані для аналізу прибутку ТОВ «ЛОЇ» за 2019 р., тис. грн.

Показник	Рядок Ф №2	Базовий рік (2017)	Базовий рік, перерахований на реалізацію звітного року (2019,2017)	Звітний рік (2019)
А	Б	1	2	3
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	2000	25052	28144,14	28407

Продовження табл.3.3

А	Б	1	2	3
Собівартість реалізованої продукції (С)	2050	17868	20073,43	26028
Валовий прибуток (ВП)	2090	7184	10539,00	2379

Таблиця 3.4

Вихідні дані для аналізу прибутку ТОВ «ЛОЇ» за 2020 р., тис. грн.

Показник	Рядок Ф №2	Базовий рік (2017)	Базовий рік, перерахований на реалізацію звітнього року (2020,2017)	Звітний рік (2020)
А	Б	1	2	3
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	2000	25052	35457,32	35857
Собівартість реалізованої продукції (С)	2050	17868	25289,45	31881
Валовий прибуток (ВП)	2090	7184	17989,00	3976

Факторний аналіз валового прибутку підприємства розпочинається з розрахунку загальних змін у його валовому прибутку.

$$\Delta \text{ВП} = \text{ВП}_1 - \text{ВП}_0, \quad (3.1)$$

Основні формули, які використовуються для визначення впливу вищезазначених факторів, мають такий вигляд:

1. Розрахунок впливу на прибуток зміни відпускних цін на реалізацію продукції здійснюється за формулою:

$$\Delta \text{ВП}_1 = \text{ВП}_1 - \text{ВП}_{1,0}, \quad (3.2)$$

2. Розрахунок впливу на прибуток змін в обсязі продукції під час оцінювання за базовою собівартістю має такий вигляд:

$$\Delta \text{ВП}_2 = \text{ВП}_0 \times (K_1 - 1), \quad (3.3)$$

$$K_1 = \frac{C_{1,0}}{C_0}, \quad (3.4)$$

3. Розрахунок впливу на прибуток змін в обсязі продукції, що зумовлені змінами в структурі:

$$\Delta \text{ВП}_3 = \text{ВП}_0 \times (K_2 - K_1), \quad (3.5)$$

$$K_2 = \frac{\text{ЧД}_{1,0}}{\text{ЧД}_0}, \quad (3.6)$$

4. Розрахунок впливу на прибуток економії від зниження собівартості продукції:

$$\Delta \text{ВП}_4 = C_{1,0} - C_1, \quad (3.7)$$

5. Розрахунок впливу на прибуток зміни собівартості продукції за рахунок структурних зрушень в обсязі продукції:

$$\Delta \text{ВП}_5 = C_0 \times K_2 - C_{1,0}, \quad (3.8)$$

Розрахунок загального впливу факторів на валовий прибуток (резерву зростання валового прибутку) здійснюється за формулою [3.9]:

$$\Delta \text{ВП} = \text{ВП}_1 + \dots + \text{ВП}_5, \quad (3.9)$$

Узагальнення результатів факторного аналізу відображено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Результати факторного аналізу валового прибутку

ТОВ «ЛОЇ», тис. грн

	Сума впливу		
	2018	2019	2020
Відхилення валового прибутку, всього у т.ч. за рахунок:			
Загальна зміна валового прибутку	-1346	-4805	-3208
1. Зміни цін на продукцію	494	-8160,0	-14013,0
2. Зміни обсягу виробництва і реалізації	-529,79	886,71	2983,87
3. Зміни структури продукції	28,74	20,83	35,20
4. Зміни рівня витрат	-823,7	-5954,6	-6591,5
5. Зміни структури витрат	-9869,18	-61,24	83,11
Резерв зростання валового прибутку (1+2+3+4+5)	-10699,92	-13268,27	-17502,37

Згідно результатів факторного аналізу валовий прибуток по підприємству має негативну тенденцію, адже він має від'ємні значення. Із зростанням ціни

підприємство в 2018 р. отримало прибутку більше на 494 тис.грн., в 2019 р. валовий прибуток зменшився на 8160 тис. грн. і в 2020 р. на 14013 тис. грн. На підприємстві зміна обсягу виробництва та реалізації мала негативне значення лише в 2018 році, що призвело до зниження валового прибутку на 529,79 тис.грн., в 2019 – 2020 рр. відбулося збільшення прибутку на 886,71 тис. грн. та на 2983,87 тис. грн. відповідно. На підприємстві відбулося загальне збільшення валового прибутку за рахунок зміни структури продукції протягом 2018 – 2020 рр. на 28,74 тис. грн., 20,83 тис. грн. та на 35,20 тис. грн. відповідно. При зростанні рівня витрат спостерігалось зниження валового прибутку. При зміні структури витрат розмір валового прибутку протягом 2018 – 2019 рр. зменшувався на 9869, 18 тис. грн. та 61,24 тис. грн., а в 2020 р. характеризувався збільшенням на 83,11 тис. грн.

Отже, за наведеними даними в таблиці 3.5 можна зазначити, що загальний обсяг валового прибутку від реалізації продукції зменшувався. На зменшення валового прибутку в 2018 р. найбільше вплинула зміна структури витрат, в 2019 р. та 2020 р. – зростання ціни.

При здійсненні факторного аналізу прибутку підприємства необхідним є виділення і вартісна оцінка факторів першого та другого рівнів.

Факторами першого рівня, які впливають на формування прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, вважаються прибуток від операційної діяльності, прибуток від фінансової діяльності, прибуток від іншої звичайної діяльності. Факторами другого рівня є доходи та витрати, що безпосередньо впливають на фактори першого рівня, тим самим вартісно деталізуючи їх вплив. Вартісна оцінка факторів першого та другого рівнів відображена в таблиці 3.6.

Провівши факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за факторами першого та другого рівнів можна зробити деякі висновки.

Таблиця 3.6

Факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за факторами першого і другого рівнів

Назва фактора	Рядок Ф №2	2018	2019	2020	Величина впливу фактора (абсолютне відхилення)	
					2019-2018	2020-2019
1. Фінансовий результат від операційної діяльності	р.2190 (2195)	1022	-984	828	-2006	1812
- Валовий прибуток	2090	5838	2379	3976	-3459	1597
- Інші операційні доходи	2105+..+2120	738	1973	2988	1235	1015
- Адміністративні витрати	2130	3224	3419	3890	195	471
- Витрати на збут	2150	556	600	732	44	132
- Інші операційні витрати	2180	1774	1317	1514	-457	197
2. Фінансовий результат від фінансової діяльності	р.2220+р.2200- р.2250-р.2255	-1677	-1537	-1542	140	-5
- Інші фінансові доходи	2220	3480	6363	1135	2883	-5228
- Фінансові витрати	2250	5157	7900	2677	2743	-5223
- Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
- Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
3. Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	р.2240-р.2270	718	897	912	179	15
- Інші доходи	2240	853	910	994	57	84
- Інші витрати	2270	135	13	82	-122	69
4. Фінансовий результат до оподаткування	п.1+п.2+п.3= = р.2290	63	-1624	198	-1687	1822
- Операційний прибуток	п.1	1022	-984	828	-2006	1812
- Фінансовий прибуток	п.2	-1677	-1537	-1542	140	-5
- Інший звичайний прибуток	п.3	718	897	912	179	15
5. Чистий фінансовий результат	п.4 - р.2300+ р.2305= р.2350 (2355)	53	-1881	143	-1420	1510
- Прибуток до оподаткування	п.4	63	-1624	198	-1687	1822
- Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10	-257	-55	-247	202
- Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
6. Сукупний дохід	р.2350+р.2460= = р.2465	53	-1881	143	-1934	2024
- Чистий прибуток	2350	53	-1881	143	-1934	2024
- Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0	0	0

До факторів першого рівня, на формування прибутку до оподаткування найбільший вплив мав прибуток від операційної діяльності. В 2019 р. підприємство мало збиток, він становив 984 тис. грн, що на 2006 тис. грн. менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 828, що на 1812 тис. грн. більше ніж в 2019 р. Зменшення суми операційного прибутку у 2019 році є негативною тенденцією.

Фактори другого рівня, які найбільше вплинули на даний прибуток є валовий прибуток, який в 2019 р. становить 2379 тис. грн, що на 3459 тис. грн менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3976 тис. грн, що на 1597 тис. грн більше ніж в 2019 р. Спостерігається збільшення адміністративних витрат, які в 2019 р. становлять 3419 тис. грн, що на 195 тис. грн. більше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3890 тис грн.

В 2018-2020 р. спостерігається збиток від фінансової діяльності, що становить 1677, 1537, 1542 тис. грн відповідно.

Під впливом даних факторів, спостерігається зменшення чистого прибутку, який в 2018 р. становить 53 тис грн., у 2020 році 143 ти.грн., а у 2019 році підприємство отримало збиток у розмірі – 1881 тис.грн.

В 2020 р. резервами зростання фінансового результату від операційної діяльності є збільшення інших операційних доходів на суму 1015 тис грн.

Резервами зростання фінансових результатів від фінансової діяльності є збільшення інших фінансових доходів на суму 5228 тис грн.

Резервами збільшення фінансового результату до оподаткування є збільшення фінансового прибутку на суму 5 тис грн.

Для виявлення резервів зростання власного капіталу використовують модель Дюпона.

Модель Дюпона – спосіб управління рентабельністю, що дозволяє прослідкувати причини зміни рентабельності, відображаючи різні аспекти діяльності підприємства по факторам. У двофакторній моделі розглядається вплив лише двох показників: оборотність активів і рентабельність продажів. Вона дозволяє оцінити вплив використання наявних активів компанії і зростання виручки від продажу. Трифакторна модель Дюпона дозволяє оцінити

вплив коефіцієнту оборотності активів, рентабельності продажів і коефіцієнта фінансового важеля на рентабельність власного капіталу компанії (ROE) [62]. Вона використовується частіше і показує вплив інвестиційної, операційної та фінансової діяльності компанії на рентабельність підприємства.

Для проведення аналізу необхідно змоделювати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу. В основу наведеної схеми аналізу покладено таку детерміновану модель [64]:

$$R_{ROE} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} = R_{NPM} * P_{ВІД} * k_{ЗАЛ} =$$

$$= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}} * \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Усього активів}} * \frac{\text{Усього активів}}{\text{Власний капітал}}, \quad (3.10)$$

де R_{NPM} – чиста рентабельність продажів;

$P_{ВІД}$ – ресурсовіддача;

$k_{ЗАЛ}$ – коефіцієнт фінансової залежності.

З наведеної моделі видно, що рентабельність власного капіталу підприємства залежить від трьох чинників першого порядку: чистої рентабельності продажів, ресурсовіддачі та структури джерел коштів, інвестованих у підприємство.

Вихідні дані для визначення коефіцієнта рентабельності власного капіталу ТОВ «ЛОЇ» у 2018-2020 р. представлено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Вихідні дані для визначення коефіцієнта рентабельності власного капіталу ТОВ «ЛОЇ» у 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	Абсол. відхилення (3-2)	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення (6-5)
Чистий прибуток	53	-1881	-1934	-1881	143	+2024
Чистий дохід від реалізації продукції	23212	28407	+5195	28407	35857	+7450
Активи	93976	82989	-10987	82989	51251	-31738
Власний капітал	567	567	0	567	567	0

Для проведення факторного аналізу рентабельності підприємства можна використовувати різні прийоми елімінування. Скористаємося методом ланцюгових підстановок.

Підставляючи дані у вищенаведені формули, отримаємо:

$$R_{\text{ВК}}^{2018} = \frac{53}{23212} * \frac{23212}{93976} * \frac{93976}{567} * 100 = 0,0022 * 0,25 * 165,74 * 100 = 9,35\%$$

$$R_{\text{ВК}}^{2019} = \frac{-1881}{28407} * \frac{28407}{82989} * \frac{82989}{567} * 100 = -0,066 * 0,34 * 146,37 * 100 = -331,75\%$$

$$R_{\text{ВК}}^{2020} = \frac{143}{35857} * \frac{35857}{51251} * \frac{51251}{567} * 100 = 0,004 * 0,67 * 90,39 = 25,22\%$$

Отже, рентабельність власного капіталу показує тенденцію до зниження і становить в 2019 р. 331,75%, що на 341,1% менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. 25,22%, що на 356,97% більше ніж в 2019 р.

Розрахуємо вплив кожного з чинників на результативний показник:

У результаті зменшення розміру чистого прибутку:

$$R_{\text{ВК}}^{2019-2018} = \frac{-1881}{28407} * \frac{23212}{93976} * \frac{93976}{567} * 100 = -0,066 * 0,24 * 165,74 * 100 = -274,08\%$$

$$R_{\text{ВК}}^{2020-2019} = \frac{143}{35857} * \frac{28407}{82989} * \frac{82989}{567} * 100 = 0,004 * 0,34 * 146,36 * 100 = 19,98\%$$

За рахунок зменшення чистого прибутку отримано скорочення рентабельності власного капіталу в 2019 р. на $-331,75\% + 274,08\% = -57,67\%$, а в 2020 р. на 5,24%.

У результаті зниження оборотності активів:

$$R_{BK}^{2019-2018} = \frac{-1881}{28407} * \frac{28407}{82989} * \frac{93976}{567} * 100 = -0,066 * 0,34 * 165,74 * 100 = -375,67\%$$

$$R_{BK}^{2020-2019} = \frac{143}{35857} * \frac{35857}{51251} * \frac{82989}{567} * 100 = 0,004 * 0,7 * 146,36 * 100 = 40,84\%$$

За рахунок зниження оборотності активів відбулося в 2016 р. зростання рентабельності власного капіталу на $-375,67 + 274,08\% = -101,59\%$, а в 2020 р. зниження рентабельності на 20,86%.

У результаті погіршення структури капіталу відбулося збільшення рентабельності власного капіталу в 2018 р. на $-331,75\% + 375,67\% = 43,92\%$, а в 2020 р. зменшення на -15,62%.

Сума впливу усіх чинників:

$$2019-2018 \text{ р.} - (-203,18) = (-57,67) + (-101,59) + (-43,92)$$

$$2020-2019 \text{ р.} - (-41,72) = (-5,24) + (-20,86) + (-15,62)$$

Відповідно до результатів проведених розрахунків за моделлю Дюпона за 2018-2020 р. можна сказати, що чим вища питома вага позичених коштів у загальній сумі використаного капіталу – тим менший рівень прибутку отримує підприємство на власний капітал. Це негативний ефект, який може означати, що підприємство негативно або не за призначенням використовує позичені кошти.

Модель Дюпона показала, що резервом зростання рентабельності валового капіталу ТОВ «ЛОЇ» в 2020 р. є зростання чистої рентабельності продажів.

Провівши факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за факторами першого та другого рівнів можна зробити деякі висновки.

До факторів першого рівня, на формування прибутку до оподаткування найбільший вплив мав прибуток від операційної діяльності. В 2019 р. підприємство мало збиток, він становив 984 тис. грн, що на 2006 тис. грн..

менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 828, що на 1812 тис. грн.. більше ніж в 2019 р. Зменшення суми операційного прибутку у 2019 році є негативною тенденцією.

Фактори другого рівня, які найбільше вплинули на даний прибуток є валовий прибуток, який в 2019 р. становить 2379 тис грн, що на 3459 тис грн менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3976 тис грн, що на 1597 тис грн більше ніж в 2019 р. Спостерігається збільшення адміністративних витрат, які в 2019 р. становлять 3419 тис грн, що на 195 тис грн більше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3890 тис грн.

В 2018-2020 р. спостерігається збиток від фінансової діяльності, що становить 1677, 1537, 1542 тис. грн відповідно.

Під впливом даних факторів, спостерігається зменшення чистого прибутку, який в 2018 р. становить 53 тис грн., у 2020 році 143 ти.грн., а у 2019 році підприємство отримало збиток у розмірі – 1881 тис.грн.

В 2020 р. резервами зростання фінансового результату від операційної діяльності є збільшення інших операційних доходів на суму 1015 тис грн.

Модель Дюпона показала, що резервом зростання рентабельності валового капіталу ТОВ «ЛОЇ» в 2020 р. є зростання чистої рентабельності продажів.

3.2. Напрямки підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Так як у сучасних ринкових умовах існує необхідність постійного удосконалення та збільшення свого авторитету, підприємства вимірювальних приладів намагаються всіма можливими способами залучити все більше нових клієнтів і переманити їх від конкурентів більш вигідними умовами.

У найзагальнішій методологічній формі економічна ефективність діяльності підприємства визначається як співвідношення результатів діяльності до її витрат. Тому застосуємо інтегральний методологію

економічного аналізу, щоб з'ясувати які фактори і як впливають на зміну ефективності ТОВ «ЛОЇ» [72].

Вихідні дані для проведення аналізу ефективності діяльності ТОВ «ЛОЇ» інтегральним методом наведені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Дані для аналізу ефективності діяльності ТОВ «ЛОЇ» за період 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення	
Дохід від реалізації послуг, тис. грн	23212	28407	35857	5195	7450
Витрати, тис. грн	17374	26028	31881	8654	5853
Ефективність діяльності	1,34	1,09	1,12	-0,24	0,03

$$F_{2018 \text{ р.}} = \frac{23212}{17374} = 1,34$$

$$F_{2019 \text{ р.}} = \frac{28407}{26028} = 1,09$$

$$F_{2020 \text{ р.}} = \frac{35857}{31881} = 1,12$$

Як бачимо за досліджуваний період ефективність ТОВ «ЛОЇ» коливалась від 1,09 до 1,34, вона зросла на 0,03 або на 3 % у 2020 році порівняно з 2019 та зменшилась на 0,24 або 24 % у 2019 році порівняно з 2018 році, при тому що дохід за досліджуваний період має позитивну динаміку і зростає. Витрати підприємства мають динаміку до зростання, на 8654 тис.грн. у 2019 році та на 5853 тис.грн. у 2020 році. Для того, щоб забезпечити зростання ефективності та збільшення прибутковості, компанії варто нарощувати асортимент продукції та кількість запущених проектів, які і будуть збільшувати ефективність підприємства, скорочуючи витрати і збільшуючи її доходи.

Для утримання існуючої ефективності та покращення господарської діяльності, пропонує впровадження проекту з розробки та реалізації нової продукції «термометр ТС-7-М1 вик.10» від компанії ТОВ «ЛОЇ» – є досить

ефективним, оскільки аналогів на українському ринку поки що не існує, тому він має всі шанси зайняти дану нішу.

Унікальність приладу полягає в тому, що всі діапазони, необхідні для контролю температури починаючи від рефрижераторів і холодильників до установок для термічної обробки молока об'єднані в один, діапазон вимірювань якого від -35 до $+100$ °С. Універсальний термометр ТС-7-М1 вик. 10 призначений для проведення системних вимірювань в сфері здійснення контролю харчових продуктів, фармацевтичної продукції та безпеки умов праці. Крім цього, прилад стане в нагоді якщо потрібно перевірити температуру в приміщенні. Термометр ТС-7-М1 вик. 10 дуже точний прилад в якому використовується органічна рідина, він може бути оснащений зручною оправою для забезпечення ударостійкості скляного корпусу.

З урахуванням найпопулярніших сфер застосування спеціально для вас було розроблено 3 заводських комплекти ТС-7-М1 вик. 10:

- варіант 1 без оправы;
- варіант 2 з оправою для холодильника;
- варіант 3 з оправою для складських приміщень.

Чим особливий продукт, який планується для запуску на ринок?

По-перше, це низька собівартість та широкий асортимент можливостей. ТОВ «ЛОЇ», співпрацюючи з вітчизняними банками, має більше можливостей для співпраці з бізнес-клієнтами, а бізнес-клієнти отримують певні вигоди від співпраці.

По-друге, відсутність конкуренції в цьому напрямку, оскільки цей продукт має унікальний інструментарій у своєму впровадженні та користуванні. Також присутня потужна база підтримки і простота у використанні.

По-третє, реалізація даного продукту є джерелом отримання додаткового прибутку ТОВ «ЛОЇ», на нарощення своєї потужності та впливовості на ринку вимірювальної техніки. Тому даний проект є

ефективним і потрібним для ТОВ «ЛОЇ», оскільки він збільшить дохідність підприємства.

Для того, щоб визначити реальний стан справ, який би дозволив прийняти обґрунтовані рішення, необхідно провести розрахунок та аналіз доцільності впровадження даного проекту, оскільки від цього буде залежати чи буде він успішним чи не буде він збитковим для підприємства.

Витрати для реалізації проекту по розробці та реалізації продукту буде в основному за рахунок власних (чистого прибутку, амортизаційних відрахувань) джерел фінансування інноваційного проекту, а також кредиту. Видатки коштів по проекту виникають при залученні інвестицій, окрім того відтік готівки відбувається через поточні інноваційні витрати, сплату податків, відсотків за кредитами, погашення позик [52]. Для розрахунку основних показників ефективності проекту доцільно скласти таблицю (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Вихідні планові дані основних показників ефективності проекту
«термометр ТС-7-М1 вик.10» ТОВ «ЛОЇ» на 2021 рік

Показник	Значення
1. Вартість проекту (витрати по проекту)	355 120
ЕВІТДА (= дохід- змінні затрати-постійні затрати)	268 325
Рентабельність по ЕВІТДА,%	75,6
2. Термін окупності, років	1
3. Прибуток (за винятком податку) від реалізації проекту по закінченню строку служби, грн.	1 531 708
4 Грошові потоки по кварталах, грн.:	
в 1 квартал	289350
в 2 квартал	295600
в 3 квартал	302520
в 4 квартал	318500
в 1 квартал 2020 року	325680
5. Ставка дисконту,%	36

Джерело [складено автором]

Для реалізації запланованого проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» в ТОВ «ЛОЇ» на 2021 рік керівництву підприємства потрібно мати як власні фінансові ресурси, так і залучені. Згідно з рішенням фінансового директора підприємства, найкращим варіантом було взяти кредит в банку.

Розрахунок строку окупності інвестиційного проекту буде проходити за

умов того, що підприємство бере кредит в банку сумою 200 000 грн. на 5 кварталів, ставка дисканту 36 % (залежить від відсоткової ставки взятих грошей в банку, рівня інфляції, а також включає ризики які можуть бути при впровадженні і подальшій експлуатації проекту). Під час розрахунків також потрібно враховувати ймовірні вигоди від реалізації проекту. Впровадження запропонованого проекту сприятиме подальшому розвитку підприємства, що в першу чергу дозволить суттєво знизити витрати на оплату праці, матеріальні затрати і інші операційні витрати.

Розрахунок чистого дисконтованого доходу (NPV) проводиться за формулою Результати обрахунків занесено до табл. 3.10.

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{C_t - B_t}{(1+i)^t} - IC, \quad (3.11)$$

де B_t – сума чистого грошового потоку за окремими інтервалами загального періоду експлуатації інвестиційного проекту ;

C_t – витрати проекту у рік t ;

IC – сума одночасно інвестованих затрат для реалізації інвестиційного проекту;

i – дисконтна ставка, що використовується (36 %);

n – кількість інтервалів у загальному розрахунковому періоді t .

Таблиця 3.10

Розрахунок фактичних грошових потоків для визначення NPV проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» в ТОВ «ЛЮІ»

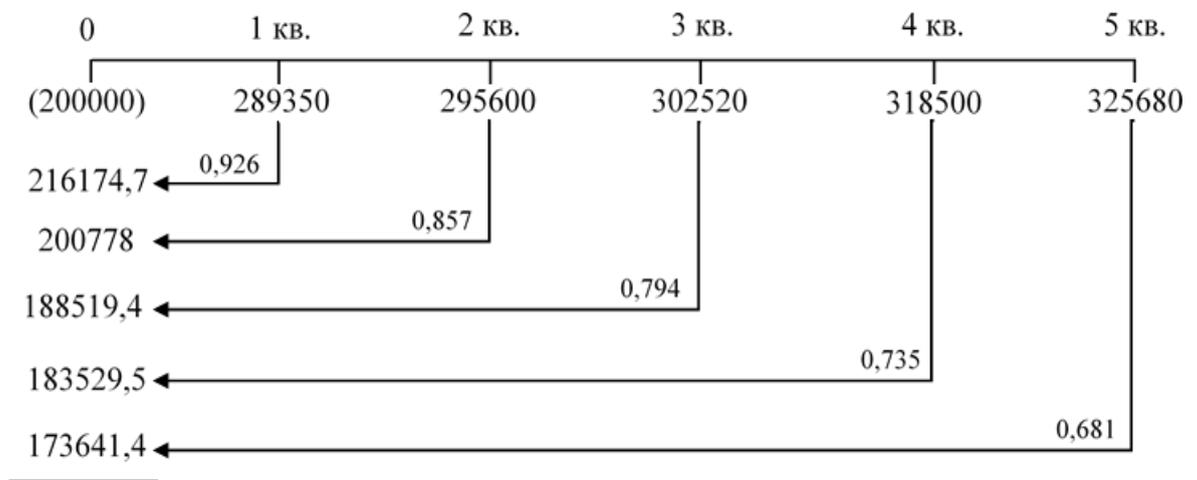
Період часу (t), квартал	Інвестиції	Доходи (B _t)	Витрати (C _t)	B _t -C _t	Кдиск (1/(1+i) ^t)	Чисті дисконтовані надходження
0	200000	–	–	–	1	–
1		289350	55900	233450	0,926	216174,7
2		295600	61320	234280	0,857	200777,96
3		302520	65090	237430	0,794	188519,42
4		318500	68800	249700	0,735	183529,5
5		325680	70700	254980	0,681	173641,38

Джерело [складено автором]

$$NPV = 962643 - 200000 = 762643 \text{ грн}$$

Виходячи з отриманих обрахунків, бачимо що NPV даного проекту становить 762643 грн, що є досить позитивним для компанії. Так як витрати проекту порівняно до прогнозованого доходу є у своєму еквіваленті меншими, то і проект можна вважати ефективним та прибутковим.

Для більш наочного представлення зобразимо даний проект у вигляді схеми (рис. 3.1).



$$NPV = 962643 - 200000 = 762643 \text{ грн}$$

Рис. 3.1. Схема розрахунку NPV проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» в ТОВ «ЛОЇ» на 2021 рік (поквартально), грн.

Джерело: [складено автором]

Наступним розрахуємо індекс рентабельності інвестицій за формулою 3.12:

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{B_i - C_i}{(1+i)^n}}{IC_t}, \quad (3.12)$$

$$PI = \frac{762643}{200000} = 3,8$$

Оскільки, індекс рентабельності інвестицій більший за 1 (3,8), тому проект є ефективним і доцільним для підприємства. Також, розрахуємо

коефіцієнт вигод-витрат, він показує скільки ми отримуємо від 1 вкладеної гривні (3.13):

$$BCR = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{B_{tt}}{(1+i)^n}}{\sum_{i=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^n}}, \quad (3.13)$$

$$BCR = \frac{(289350 * 0,926 + 295600 * 0,857 + 302520 * 0,794 + 318500 * 0,735 + 325680 * 0,681)}{(55900 * 0,926 + 61320 * 0,857 + 65090 * 0,794 + 68800 * 0,735 + 70700 * 0,681)} = 4,78$$

Проект є ефективним, оскільки на 1 вкладену гривню припадає 4,78 грн/ прибутку.

Для оцінювання запропонованого проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» та з метою прийняття рішення щодо доцільності фінансування занесемо розраховані значення критеріїв ефективності проекту в таблицю: чиста теперішня вартість (NPV), індекс рентабельності інвестиції (PI), коефіцієнт вигоди-витрати (BCR) (табл. 3.11).

Таблиця 3.11

Показники оцінювання проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» ТОВ «ЛОЇ»

Показник	Значення	Рішення
Чистий дисконтований дохід (NPV), грн	762643	Проект варто прийняти
Індекс прибутковості (PI)	3,8	Проект є прибутковим
Показник вигід/витрат (BCR)	4,78	Проект приймається

Джерело [складено автором]

Проведемо аналіз ризиків даного проекту, і як вони можуть вплинути наподальшу діяльність компанії.

Розглянемо 3 сценарії розвитку подій (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Розрахунок показників ризику для оцінки діяльності проекту
«термометр ТС-7-М1 вик.10» ТОВ «ЛОЇ»

Сценарії	Ймовірність	Прибуток, грн
Оптимістичний	0,5	762643
Нормальний	0,3	586200
Песимістичний	0,2	395405
Всього	1	–

Джерело [складено автором]

Для характеристики ризику, як міри невизначеності використовуємо такі показники [52]:

1. Дисперсія (3.14):

$$D(x) = \sum (x_i - M(x))^2 \times P_i \quad (3.14)$$

$$M(x) = \sum x_i P_i$$

де $M(x)$ – математичне очікування інтегрального ефекту проекту;

x_i – інтегральний ефект при i -му сценарії;

P_i – вірогідність реалізації цього сценарію.

$$M(x) = 762643 \times 0,5 + 586200 \times 0,3 + 395405 \times 0,2 = 381321,5 + 175860 + 79081 = 636262,5 \text{ грн.}$$

$$D(x) = (762643 - 636262,5)^2 \times 0,5 + (586200 - 636262,5)^2 \times 0,3 + (395405 - 636262,5)^2 \times 0,2 = 20340358623$$

2. Середньоквадратичне відхилення (3.15):

$$\delta(x) = \sqrt{D(x)} \quad (3.15)$$

$$\delta(x) = \sqrt{20340358623} = 142619,6$$

3. Коефіцієнт варіації (3.16):

$$var(x) = \frac{\delta(x)}{M(x)} \quad (3.16)$$

$$Var(x) = 142619,6 / 636262,5 = 0,22$$

Мінливість вважається слабкою, якщо коефіцієнт варіації менше 10 %, середньою – 11-25 %, та значною – більше 25 %. У нашому випадку ризик є незначним, бо показник становить 22 %.

Враховуючи всі витрати та доходи від впровадженого проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» на підприємстві ТОВ «ЛОЇ» спрогнозуємо динаміку зміни основних фінансових показників з урахуванням ефекту від даного проекту.

Розглянемо як зміниться дохід компаній на 5 наступних кварталів від впровадження проекту (табл. 3.13).

З таблиці 3.13 бачимо, що в базовий 1 квартал 2021 р. підприємство маючи в цьому комерційному проекті виручку в розмірі 289350 грн матиме прибуток 233450 грн. В другому кварталі планується, що підприємство збільшить об'єм продажів даного проекту до 295600 грн або на 2,2 %, від базового періоду. А отриманий прибуток буде складати 234280 грн (+0,4 %).

Таблиця 3.13

Прогноз динаміки зміни прибутку ТОВ «ЛОЇ» після впровадження проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10»

Показник	1 кв. 2021 р.	2 кв. 2021 р.	3 кв. 2021 р.	4 кв. 2021 р.	1 кв. 2022 р.
Виручка від реалізації проекту по кварталам, грн	289350	295600 (+2,2%)	302520 (+2,3%)	318500 (+5,3%)	325680 (+2,3%)
Змінні витрати в проекті, грн	23500	27760	30370	33820	34950
Постійні витрати в проекті, грн	32400	33560	34720	34980	35750
Сумарні витрати в проекті, грн	55900	61320	65090	68800	70700
Прибуток від проекту по кварталам	233450	234280 (+0,4 %)	237430 (+1,3%)	249700 (+5,2%)	254980 (+2,1%)

Джерело [складено автором]

У третьому кварталі 2021 р. планується також збільшення продажів і відповідно виручки до 302520 грн (+2,3%) та відповідно збільшенням прибутку на 1,3 відповідно. Піковим кварталом з найбільшим зростанням продажів та прибутку буде вважатися 4 кв. 2021 р., тобто кінець року, бо дохід компанії зросте за прогнозом на 5,3 % до 318500 грн, а прибуток буде становити 249700 грн і збільшиться на 5,2 %.

Так як проект розрахований на 5 кварталів, то на 1 кв. 2021 року відбудеться збільшення темпів приросту виручки і прибутку. Очікується, що виручка зросте лише на 2,3 %, а прибуток відповідно буде становити 254980 грн і зросте лише на 2,1 %.

Виходячи з даних обрахунків, можна стверджувати, що будь-яка зміна виручки від реалізованих послуг породжує зміну прибутку. Це є ефектом операційного важеля.

Ефект операційного важеля розраховується за наступною формулою (3.7):

$$EOB = (BP - ЗМВ) / П, \quad (3.7)$$

де EOB – ефект операційного важеля;

BP – виручка від реалізації продукції, робіт, послуг;

ЗМВ – змінні витрати;

П – прибуток.

В даному випадку сила впливу операційного важеля буде дорівнювати:

$$EOB = (289350 - 23500) / 233450 = 1,13$$

Це означає, що при можливому збільшенні обсягу реалізації, наприклад на 2,2 %, прибуток компанії може зрости на $1,13 \times 2,2 = 2,5$ %, але в нашому випадку це становить лише 0,4 % через велику кількість витрат на підтримку та обслуговування даного проекту.

Для того, щоб проект був ефективним протягом всього періоду, потрібно визначити нижню межу реалізації послуг в проекті, нижче якого підприємство буде працювати на прибуток, а не на збиток. Даний показник – це поріг рентабельності проекту, це такий показник при якому підприємство ще немає прибутку, але вже і немає збитків [53].

Таблиця 3.14

Дані для розрахунку рентабельності проекту «термометр ТС-7-М1
вик.10» в ТОВ «ЛОЇ»

Показник	Значення	У % до виручки від реалізації (коефіцієнт)
Виручка від реалізації в проекті, грн.	289350	100% або 1
Результат від реалізації після відшкодування змінних витрат (КРР)	265850	91% або 0,91
Постійні витрати	32400	11,2% або 0,112
Прибуток в проекті	233450	80,8% або 0,808

Джерело [складено автором]

Розрахуємо даний показник:

$$PP = \text{ПостВ}/\text{КРР} = 32400/0,91 = 35604,4 \text{ грн}$$

Це означає, що для того, щоб покрити всі свої витрати і не понести збитків в умовах реалізації проекту, підприємство повинне реалізувати обсяг продажів послуг проекту не менше 35 604,4 грн.

Пройшовши поріг рентабельності, проект має додатковий результат від реалізації, який дозволяє йому за інвестиційним планом і служити резервом в критичних ситуація. Різниця між досягнутою фактичною виручкою від реалізації і порогом рентабельності складає запас фінансової міцності проекту. Якщо виручка від реалізації в проекті опускається нижче порогу рентабельності, то фінансовий стан підприємства погіршується і утворюється дефіцит ліквідних коштів. В нашому випадку запас фінансової міцності буде становити [53]:

$$289350 - 35604,4 = 253\,745,6 \text{ грн}$$

Тому в разі критичної ситуації, підприємство в змозі окупити власні витрати. Розглянемо як зміниться ефективність діяльності компанії з урахуванням прогнозу на 5 кварталів від реалізації проекту «термометр ТС-7-М1 вик.10» в ТОВ «ЛОЇ» (табл. 3.15).

Виходячи з отриманих даних, ефективність компанії на кінець 1 кварталу 2022 року в загальному підсумку зросте на 2,7 або на 0,12 % у порівняно з 1 кварталом 2021 року. Це є досить хорошим результатом, оскільки витрати майже не змінюються, а дохід навпаки зростає.

Таблиця 3.15

Динаміка зміни ефективності діяльності ТОВ «ЛОЇ»

Показник	2020 р.	2021 р. (1 кв.)	2021 р. (2 кв.)	2021 р. (3 кв.)	2021 р. (4 кв.)	2022 р. (1 кв.)
Дохід від реалізації послуг, тис. грн	35857	325207	332361,6	340005,9	358026,2	366260,8
Витрати, тис. грн	31881	87781	88132,12	89277,84	93920,29	95892,62
Ефективність діяльності	1,12	3,70	3,77	3,81	3,81	3,82

Джерело [складено автором]

Отже, проаналізувавши показники оцінки ефективності запропонованого проекту, можна зробити висновок про доцільність прийняття проекту і його прибутковість. Тому для ефективної діяльності підприємству ТОВ «ЛОЇ» слід і надалі розвиватися, слідувати світовим тенденціям, постійно запускати нові послуги та проекти для збільшення ефективності діяльності своєї діяльності. Щоб організаційно-економічний механізм компанії працював як злагоджена система, потрібно постійно удосконалювати окремі його елементи при цьому не забуваючи про взаємозалежність кожного елемента.

Проведений аналіз ефективності діяльності компанії ТОВ «ЛОЇ» показав певні фінансові труднощі, саме тому в роботі було сформовано основний інструментарій забезпечення підвищення її ефективності.

Першочерговим етапом покращення фінансового стану ТОВ «ЛОЇ» у сучасних економічних умовах є пошук оптимального співвідношення власного та позикового капіталу, яке забезпечило б мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Підприємству необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінансовий стан підприємства та залежно від того, який показник змінився, приймати відповідні рішення.

Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерв – це кількісна величина. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Аналіз резервів

збільшення прибутку підприємства дозволяє за допомогою збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг), зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, економії і раціонального використання коштів на оплату праці робітників та службовців, запровадження досягнень науково-технічного прогресу і росту продуктивності праці значно покращити діяльність підприємства і виправити показники фінансової діяльності підприємства, а шляхом цього збільшення прибутку.

Методика проведення факторного аналізу валового прибутку визначається цілями аналізу, а відповідно, і складом інформаційних джерел, що використовуються при даному аналізі. Так, внутрішній аналіз валового прибутку дозволяє оцінити вплив факторів більш детально, у той час як при зовнішньому аналізі, при якому обсяг інформації, що використовується для його проведення значно менший, і це дозволяє окреслити тільки основні тенденції щодо впливу факторів.

Провівши факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за факторами першого та другого рівнів можна зробити деякі висновки.

До факторів першого рівня, на формування прибутку до оподаткування найбільший вплив мав прибуток від операційної діяльності. В 2019 р. підприємство мало збиток, він становив 984 тис. грн, що на 2006 тис. грн. менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 828, що на 1812 тис. грн. більше ніж в 2019 р. Зменшення суми операційного прибутку у 2019 році є негативною тенденцією.

Фактори другого рівня, які найбільше вплинули на даний прибуток є валовий прибуток, який в 2019 р. становить 2379 тис грн, що на 3459 тис грн менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3976 тис грн, що на 1597 тис грн більше ніж в 2019 р. Спостерігається збільшення адміністративних витрат, які в 2019 р. становлять 3419 тис грн, що на 195 тис грн більше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3890 тис грн.

В 2018-2020 р. спостерігається збиток від фінансової діяльності, що становить 1677, 1537, 1542 тис. грн відповідно.

Під впливом даних факторів, спостерігається зменшення чистого прибутку, який в 2018 р. становить 53 тис грн., у 2020 році 143 ти.грн., а у 2019 році підприємство отримало збиток у розмірі – 1881 тис.грн.

В 2020 р. резервами зростання фінансового результату від операційної діяльності є збільшення інших операційних доходів на суму 1015 тис грн.

Модель Дюпона показала, що резервом зростання рентабельності валового капіталу ТОВ «ЛОЇ» в 2020 р. є зростання чистої рентабельності продажів.

ТОВ «ЛОЇ» для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності потрібно впровадити у виробництво інноваційний вид продукції такий як термометр ТС-7-М1 вик.10, який розрахований для бізнес-клієнтів і є унікальним у своєму роді, оскільки поки що аналогів таких послуг на ринку не існує. Визначено, що проект не є ризиковим і є дуже ефективним. В розділі було проаналізовано і прогнозовано динаміку росту ефективності компанії на 2021-2022 рр. від впровадження даного проекту. Результати показали, що за рік з урахування успішного запуску, ефективність компанії зросте на 2,7 %.

ВИСНОВКИ

Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств сьогодні є однією з найважливіших умов для забезпечення нормального функціонування і розвитку всього підприємництва. В теоретичному плані проблеми ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства потребують постійного аналізу та дослідження. Кризовий стан економіки вимагає консолідації зусиль науковців і практиків з метою теоретичного обґрунтування проблем безпеки, розробки та використання ефективних механізмів її забезпечення як необхідної умови здійснення економічних трансформацій і зміцнення української нації. Щоб забезпечити це, необхідно постійно аналізувати фінансовий стан, проводити обґрунтоване наукове дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів у процесі фінансово-господарської діяльності кожного підприємства тобто проводити діагностику фінансового стану суб'єктів господарювання.

Всю фінансово-господарську діяльність підприємства можна поділити на операційну, фінансову та інвестиційну. Головною складовою всієї господарської діяльності підприємства є операційна діяльність.

Необхідно постійно здійснювати оцінку фінансово-господарської діяльності підприємствам, тому що на підставі аналізу приймаються управлінські рішення. Оцінка використання активів, доходів та витрат підприємства, виявлення факторів, які позитивно або негативно впливають на результати фінансової діяльності є основним завданням аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Під ефективністю фінансово-господарської діяльності підприємства слід розуміти її результат, отриманий або потенційно можливий в процесі перетворення певних ресурсів у кінцевий продукт (роботу, послугу). Рівень ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства характеризується рівнем його витрат, результатів і фінансового стану.

Для того, щоб визначити шляхи підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, необхідно визначити чинники, що впливають на ефективність фінансово-господарської діяльності, а потім з'ясувати, чи зможе підприємство усунути негативні або покращити позитивні фактори, і який є для цього у підприємства потенціал. Всі чинники ефективності фінансово-господарської діяльності можна поділити на дві великі групи – фактори зовнішнього та фактори внутрішнього середовища.

Аналіз фінансово-господарської діяльності відіграє важливу роль у підвищенні економічної ефективності діяльності підприємства, в його управлінні, в зміцненні його фінансового стану. Він являє собою економічну науку, яка вивчає економіку підприємств, їх діяльність з точки зору оцінки їх роботи щодо виконання бізнес-планів, оцінки їх майнового та фінансового стану з метою виявлення невикористаних резервів підвищення ефективності діяльності організацій.

Для проведення аналізу та оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства використовують ряд показників, основними з яких є:

- показники ефективності використання майна;
- показники використання власного капіталу;
- ефективність використання активів;
- ефективність використання позикового капіталу;
- показники ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, прибутковості, рентабельності.

Розрахунок даних показників дає можливість побудувати узагальнюючу систему показників, яка б найбільш ґрунтовно характеризувала основні параметри ефективності господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи було обрано ТОВ «ЛЮї».

Предметом діяльності ТОВ «ЛЮї» є:

Виготовлення вимірювальних приладів для всіх галузей народного господарства щодо визначення:

- температури – технічні чи побутові термометри із скла, металу та інших основах;
- параметрів щільності розчинів – ареометри;
- об'ємів – хіміко-лабораторний посуд та прилади із скла, металів та інших основ;
- тиску – барометри, манометри, тягонапороміри;
- вакууму – мановакуумметри;
- вологості – гігрометри психрометричні;
- відліку годин – годинники;
- виготовлення інших приладів із металу, деревини та полімерів.

Дослідивши аналіз структури й динаміки майна підприємства, можна відзначити її незадовільний стан і негативну тенденцію. В 2018 – 2019 рр. оборотні активи перевищували необоротні за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, і складала відповідно 59,23% і 55,2% від їх загальної суми. Перевищення оборотних активів свідчить про досить мобільну структуру активів, що сприяє прискоренню оборотності коштів підприємства, що є позитивним моментом. Але в звітному році дана ситуація змінилася навпаки, необоротні активи перевищують оборотні на 56,7% (20273 тис. грн.) за рахунок основних засобів. До речі їх частка перевищує 40% загальної суми активів, це свідчить про те, що ТОВ «ЛОЇ» має «важку» структуру активів, яка характеризується значними накладними витратами.

Щодо структури пасивів, то загальна сума зобов'язань перевищує суму власного капіталу. Збільшення питомої ваги власного капіталу відбулося за рахунок додаткового капіталу, який складав в 2020 р. 23084 тис. грн., що становить 96% від власного капіталу. В структурі зобов'язань протягом трьох років більшу частку займають поточні зобов'язання, проте в 2020 р. їх вартість зменшилися порівняно з 2019 р. на 17%. А найбільшу питому вагу в поточних зобов'язаннях складають короткострокові кредити банків. Незначна сума довгострокових зобов'язань означає, що підприємство майже не використовує зовнішні джерела фінансування.

Щодо ліквідності балансу, то за аналізований період підприємство не є абсолютно ліквідним, оскільки в 2018 р. не виконується друге та четверте співвідношення між групами активів і пасивів, в 2019 р. теж друге і четверте співвідношення і в 2020 р. – перше, друге та четверте.

В 2015 р. – 2017 р. активи, що швидко реалізуються не покривають короткострокові пасиви на 48954 тис. грн., 39914 тис. грн. та 8089 тис. грн. відповідно. І в ці ж роки активи, що важко реалізуються (важколіквідні) перевищують постійні пасиви (власний капітал), а ситуація повинна була скластись навпаки. В 2018 р. важко ліквідні активи більші на 4075 тис. грн., в 2020 р. на 5607 тис. грн. і в 2020 р. на 5572 тис. грн. В 2020 р. найліквідніші активи не покривають найбільш термінові зобов'язання на 14327 тис. грн.

Також спостерігалася відсутність поточної ліквідності протягом аналізованого періоду, тому що найліквідніші активи не перекривали відповідні зобов'язання на 21072 тис. грн., 22593 тис. грн., 22416 тис. грн. Тобто підприємство є неплатоспроможним на найближчий від моменту проведення аналізу проміжок часу. В свою чергу надлишок коштів групи А3 над коштами групи ПЗ свідчить про перспективну ліквідність балансу протягом 2018 – 2020 рр.

Брак власного оборотного капіталу призводить до зростання кредиторської заборгованості, що також спостерігається на даному підприємстві. В 2018 р. він складав -9403 тис. грн., а в 2019 р. зменшився до позначки -11033 тис. грн. або на 17,33%. В 2020 р. спостерігається незначне його збільшення на 2,28%. Більшість показників ліквідності мали спадаючу динаміку, крім коефіцієнта ліквідності товарно-матеріальних цінностей та коефіцієнта ліквідності дебіторської заборгованості це означає, що з кожним роком зростає та частина всіх поточних зобов'язань, які підприємство погашає, реалізуючи товарно-матеріальні цінності і збільшилися надходження від дебіторів, які будуть використані для погашення короткотермінової заборгованості відповідно.

Ознакою ліквідності є перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями, тобто наявність чистого робочого капіталу (власного оборотного капіталу). На даному підприємстві наявна протилежна ситуація, тобто поточні зобов'язання перевищують оборотні активи, що призводить до кризового стану.

Більшість показників ділової активності протягом 2018 – 2019 рр. спадають, крім тривалості оборотів дебіторської та кредиторської заборгованості і оборотності запасів, що є свідченням негативної динаміки, але потім в звітному році відновлюються.

Нижчі темпи зростання прибутку порівняно з темпами зростання обсягу реалізації свідчать про збільшення собівартості продукції. Таким чином співвідношення прибутку, обсягу реалізації та майна ТОВ «ЛОЇ» не можна вважати оптимальним, оскільки воно не відповідає «золотому правилу економіки», що свідчить про негативну динаміку ефективності діяльності і використання капіталу ТОВ «ЛОЇ».

Всі види прибутку у звітному періоді виростили у порівнянні з попереднім періодом, що на перший погляд свідчить про успішну роботу ТОВ «ЛОЇ». Валовий прибуток в 2018 році складав 5838 тис. грн., який зменшився в 2019 р. на -3459 тис. грн. і збільшився в 2019 році на 1597 тис. грн.

Зростаючу тенденцію мали всі види доходів даного підприємства, крім інших фінансових доходів, які в 2019 р. зросли порівняно з минулим роком, а в 2020 р. знизилися. Основну частку в загальних доходах протягом аналізованого періоду займає чистий дохід від реалізації продукції, який в 2018 р. складав 82,07%.

Витрати ТОВ «ЛОЇ» характеризувалися нестабільною динамікою. Зростаючою динамікою відзначилися такі показники як собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати та витрати на збут. Найбільшу питому вагу протягом аналізованого періоду займала собівартість реалізованої продукції, яка щорічно зростала. В 2018 р. вона займала 61,59%, в 2019 р. – 66,7% і в 2020 р. – 78,29% від загальної кількості витрат. Отже, як доходи так і

видатки мають зростаючу динаміку. Якщо протягом 2018 – 2019 років спостерігалася негативна ситуація на підприємстві, то в 2020 р. стан відновився і всі показники мали зростаючу тенденцію порівняно з минулими періодами, що вказує на позитивну діяльність підприємства.

Проведений аналіз ефективності діяльності компанії ТОВ «ЛЮІ» показав певні фінансові труднощі, саме тому в роботі було сформовано основний інструментарій забезпечення підвищення її ефективності.

Першочерговим етапом покращення фінансового стану ТОВ «ЛЮІ» у сучасних економічних умовах є пошук оптимального співвідношення власного та позикового капіталу, яке забезпечило б мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Підприємству необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінансовий стан підприємства та залежно від того, який показник змінився, приймати відповідні рішення.

Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерв – це кількісна величина. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Аналіз резервів збільшення прибутку підприємства дозволяє за допомогою збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг), зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, економії і раціонального використання коштів на оплату праці робітників та службовців, запровадження досягнень науково-технічного прогресу і росту продуктивності праці значно покращити діяльність підприємства і виправити показники фінансової діяльності підприємства, а шляхом цього збільшення прибутку.

Методика проведення факторного аналізу валового прибутку визначається цілями аналізу, а відповідно, і складом інформаційних джерел, що використовуються при даному аналізі. Так, внутрішній аналіз валового прибутку дозволяє оцінити вплив факторів більш детально, у той час як при зовнішньому аналізі, при якому обсяг інформації, що використовується для його проведення значно менший, і це дозволяє окреслити тільки основні

тенденції щодо впливу факторів.

Провівши факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за факторами першого та другого рівнів можна зробити деякі висновки.

До факторів першого рівня, на формування прибутку до оподаткування найбільший вплив мав прибуток від операційної діяльності. В 2019 р. підприємство мало збиток, він становив 984 тис. грн, що на 2006 тис. грн.. менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 828, що на 1812 тис. грн.. більше ніж в 2019 р. Зменшення суми операційного прибутку у 2019 році є негативною тенденцією.

Фактори другого рівня, які найбільше вплинули на даний прибуток є валовий прибуток, який в 2019 р. становить 2379 тис грн, що на 3459 тис грн менше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3976 тис грн, що на 1597 тис грн більше ніж в 2019 р. Спостерігається збільшення адміністративних витрат, які в 2019 р. становлять 3419 тис грн, що на 195 тис грн більше ніж в 2018 р., а в 2020 р. – 3890 тис грн.

В 2018-2020 р. спостерігається збиток від фінансової діяльності, що становить 1677, 1537, 1542 тис. грн відповідно.

Під впливом даних факторів, спостерігається зменшення чистого прибутку, який в 2018 р. становить 53 тис грн., у 2020 році 143 ти.грн., а у 2019 році підприємство отримало збиток у розмірі – 1881 тис.грн.

В 2020 р. резервами зростання фінансового результату від операційної діяльності є збільшення інших операційних доходів на суму 1015 тис грн.

Модель Дюпона показала, що резервом зростання рентабельності валового капіталу ТОВ «ЛОЇ» в 2020 р. є зростання чистої рентабельності продажів.

ТОВ «ЛОЇ» для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності потрібно впровадити у виробництво інноваційний вид продукції такий як термометр ТС-7-М1 вик.10, який розрахований для бізнес-клієнтів і є унікальним у своєму роді, оскільки поки що аналогів таких послуг на ринку не існує. Визначено, що проект не є ризиковим і є дуже ефективним. В розділі

було проаналізовано і прогнозовано динаміку росту ефективності компанії на 2021-2022 рр. від впровадження даного проекту. Результати показали, що за рік з урахування успішного запуску, ефективність компанії зросте на 2,7 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Скоробогатько, П. О. Оптимізація фінансово-господарської діяльності підприємства на базі економічного аналізу = Optimization of financial and economic activity of the enterprise on the basis of economic analysis : дипломна робота бакалавра / П. О. Скоробогатько; наук. кер. О. В. Тюрин; ОНУ ім. І.І. Мечникова, ННІСТ, Каф. економічної кібернетики та інформаційних технологій. – Одеса, 2017. – 84 с.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003 . – №18-22. – Ст. 144. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Закон України від 16 квітня 1991 року №959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

4. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

5. Закон України: Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

6. Діагностика фінансово-господарської діяльності промислового підприємства : Монографія / Кривов'язюк І.В., Кость Я.О. / Під наук. ред. д.е.н. Брюховецької Н.Ю. / НАН України. Інститут економіки промисловості, Луцький НТУ. – Донецьк-Луцьк : ЛНТУ, 2012. – 200 с.

7. Сидоренко-Мельник Г. М. Сучасні технології бізнес-аналітики ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства // Г. М. Сидоренко-Мельник, Т. Ю. Костюченко // Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів III Міжнародної

науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 15–16 квітня 2021 року).
– Полтава : ПУЕТ, 2021. – 301 с. – С. 269-271.

8. Аналіз господарської діяльності [Електронний ресурс] : підручник / І. М. Парасій-Вергуненко ; за ред. Л. М. Кіндрацької. — К. : КНЕУ, 2016. — 629 с.

9. Шило В.П., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Темченко А.Г., Брадул О.М. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2005. - 240 с.

10. Рудаченко О. О. Теоретичні основи дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств житлово-комунального господарства / О. О. Рудаченко, В. О. Єсіна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2018. - Вип. 21(2). - С. 78-80.

11. Жабинець О. Й. Оцінка результативності фінансово-господарської діяльності агрохолдингів в Україні / О. Й. Жабинець // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. - 2018. - Вип. 1. - С. 104-108.

12. Бенько І. Д. Методика обліку фінансово-господарської діяльності закладів охорони здоров'я / І. Д. Бенько // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 27(2). - С. 121-125.

13. Григоращ О. В. Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств України / О. В. Григоращ, Ю. О. Терьошина // Бізнес Інформ. - 2017. - № 11. - С. 221-226.

14. Степаненко О. І. Аналітична оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства / О. І. Степаненко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 3. - С. 206-212.

15. Попова В. Д. Проблеми аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства / В. Д. Попова // Інноваційна економіка. - 2016. - № 3-4. - С. 211-215.

16. Кучинський В. А. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та Визначення шляхів її підвищення / В. А. Кучинський, І. І. Носик // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2014. - № 34. - С. 180-186.
17. Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств // Ринок цінних паперів України. - 2014. - № 5-6. - С. 55.
18. Мороз О. В. Моделювання взаємозв'язку стану фінансово-господарської діяльності та ефективності економічної поведінки підприємства / О. В. Мороз, Л. Я. Швейкіна, Н. І. Ганзієнко // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 7-8(1). - С. 83-86.
19. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 504с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/668-fnansi-pdprimstv-nepochatenko-oo.html>
20. І.В.Рудченко, Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства / І.В.Рудченко // УДК 334.722.8. – С. 16-19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Desktop/Sper_2011_1_5.pdf
21. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навчально-методичний посібник / Петрушевська В.В., Можаровська П.П., Настюк С.С. – Донецьк: ДонДУУ, 2011. – 318 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studopedia.info/1-68274.html>
22. Вінник О. М. Господарське право: Навчальний посібник. – 2-ге вид., змін, та доп. - К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
23. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. - 5-те вид. допов. і перероб. - К.: Алерта, 2011. - 976 с.
24. Фінансовий менеджмент: Підручник. – 2-ге вид., стер. Затверджено МОН / Шелудько В.М. –К., 2013. – 375 с., тв. пал.(ст. 16 пр.). - Книги

Видавництва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://pidruchniki.com/1584072010629/finansi/finansoviy_menedzhment

25. Економіка підприємств : підручник / Ф.В. Горбонос, Г.В. Черевко, Н.Ф. Павленчик, А.О. Павленчик. Київ : Знання, 2010. 463 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://pidruchniki.com/1584072036215/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstv

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» від 31.03.1999 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99>

27. Кудряшов В.П. Курс фінансів: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 431 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://pidruchniki.com/1584072013932/finansi/kurs_finansiv

28. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є. В. Мних. – К. : Знання, 2011. – 630 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://pidruchniki.com/1663111641846/ekonomika/ekonomichniy_analiz

29. Дробишева О.О., Шишкова А.О., Дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств і розроблення заходів з їх підвищення / Дробишева О.О., Шишкова А.О. // Економічний простір. – 2016. – №113. – С.115 – 123. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
[file:///C:/Users/admin/Desktop/ecpros_2016_113_13%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Desktop/ecpros_2016_113_13%20(1).pdf)

30. Хотомлянський О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О.Л. Хотомлянський, П.А. Знахуренко // Фінанси України. – 2007. – № 1 – с. 111-118

31. Морщенок Т.С., Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур / Морщенок Т.С. // Економіка і суспільство. – 2017. - №9. – С.533-540. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/92.pdf

32. Данильченко В.О. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємств гуртової торгівлі / В.О. Данильченко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 1(127). – С.

133 – 143. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Desktop/ape_2012_1_18.pdf

33. Гуменюк М.М. Основні фактори економічної ефективності сільськогосподарських підприємств регіону / М.М. Гуменюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/119.pdf>

34. Вишнеvsька О.М. Ресурсний потенціал підприємництва / О.М. Вишнеvsька // Економіка АПК, 2008. – № 12. – С. 32 – 37.

35. Гопкало О.І. Механізм управління ресурсним потенціалом підприємства: принципи, цілі, задачі / О.І. Гопкало [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eaf.nmu.org.ua>

36. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук – К.: КНЕУ, 2006. - 292 с.

37. Гонтарева І.В. Ендогенні фактори ефективності розвитку підприємства / І.В. Гонтарева // Економічні науки., 2012. – № 10(46). – С. 76 – 78.

38. Янків М.Д. Організаційно-економічні механізми розвитку і функціонування АПК України / М.Д. Янків // Львів.: Коопосвіта. – 2010. –448 с.

39. Владимир О. М. Фінансовий менеджмент (опорний конспект лекцій для магістрів денної форми навчання спеціальності 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю») / О. М. Владимир. – Тернопіль, ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015. – 128 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17928/1/Konspekt_FM.pdf

40. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/посібник-ФМ-30.pdf>

41. Литовченко Н.М. Аналіз фінансової діяльності підприємства та заходи по поліпшенню фінансових показників / Литовченко Н.М.// – С. 108 –

112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sb-keip.kpi.ua/article/viewFile/36714/32837>

42. Кужелюк А.В., Стаднюк Т.В., Рейтингова оцінка фінансового стану підприємств машинобудівної галузі України / Кужелюк А.В., Стаднюк Т.В. // – УДК 338.363(477). – С. 510 – 516. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/87.pdf

43. Трояновська О. Б. Конспект лекцій з курсу «Стратегія підприємства» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства») / О. Б. Трояновська; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 121 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/25565/1/2010%20печ.%20%20111Л%20ЛекСтратегия_п111Л_2010.pdf

44. Багрова І. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Підручник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 580 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://library.if.ua/books/53.html>

45. Костюк О.М. Економічний аналіз фінансових результатів підприємства. Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Електронне видання. Режим доступу: <http://library.if.ua/books/89.html>

46. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/87159/finanssi/finansoviy_analiz

47. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5205932/>

48. Економічний аналіз : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 85 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hrabovecky.vk.vntu.edu.ua/file/dcca722eb5be70aed019619b8182306c.pdf>

49. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 256 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/12140310/finansii/finansii_pidpriyemstv_u_zapitanniah_i_vidpovidyah

50. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко ; М-во освіти і науки України. – 3-тє вид., випр. і доп. – Київ : Знання-Прес, 2009. – 299 с.

51. Фінансовий менеджмент: підручник / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 2-ге вид., перероб.– Київ : КНЕУ, 2017. – 534 с.

52. Дєєва Н.М., Олійник В.Я., Григораш Т.Ф., Григораш Г.В., Буряк А.В.. Управління корпоративними фінансами. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. - 200 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pravo.studio/management-finansoviyi-ynigi/upravlinnya-korporativnimi-finansami.html>

53. Н.В.Проскуріна, Аналіз фінансово-господарської діяльності операторів роздрібної торгівлі для обґрунтування впровадження маркетингових інновацій // УДК 658.8-051:658.87.001.76. – С. 109-120. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2019-1_0-pages-109_120.pdf

54. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Б–61 Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.srinest.com/book_1316.html

55. Петрович Й. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія 2006, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/1584072064674/ekonomika/ekonomika_ta_finansi_pidpriyemstva

56. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М., та ін. Зовнішньоекономічний менеджмент. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 568 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cul.com.ua/preview/zovn_ekon_management_Dahno.pdf

57. І.Ю.Лисун, Економічна суть ліквідності та платоспроможності // УДК 33:303.7 – С. 14 – 17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Desktop/Uproz_2013_3_7.pdf

58. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: [підручник] / Г.Г. Кірейцев. – Житомир : ЖІТІ, 2011. – 440 с.

59. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз [Текст]: підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.

60. Болтянська, Л. О. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник О. Болтянська, Л. О. Андрєєва, О. І. Лисак. – Херсон : Олді-плюс, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/82162/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva

61. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1474100242607/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/finansoviy_ta_upravlinskiy_oblik_za_natsionalnimi_standartami

62. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99>.

63. Салига К. С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства / К. С. Салига, С. А. Власенко // Держава та регіони. – 2007. – № 3. – С. 204–210. – (Серія: Економіка та підприємництво).

64. Ткаченко А. М. Діагностика фінансової стабільності підприємства / А. М.Ткаченко, Н. О. Артёмова // Держава та регіони. – 2006. – № 4. – С. 354–358. – (Серія: Економіка та підприємництво).

65. Стельмащук Ю. А. Методи діагностики фінансового стану і схильності підприємства до банкрутства / Ю. А. Стельмащук // Економіка АПК. – 2007. – № 2. – С. 78–86.

66. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики діяльності підприємств : навч. посіб. / О. І. Гадзевич. – К. : Кондор, 2004. – 180 с.

67. Сахарцева І. І. Ризики економічної діагностики підприємства : навч. посіб. / І. І. Сахарцева, О. В. Шляга; за ред. І. І. Сахарцевої. – К. : Кондор, 2006. – 380 с.

68. Тігова Т.М., Селіверстова Л.С., Процюк Т.Б. Аналіз фінансової звітності. : навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2012 – 268с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1584072045656/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/analiz_finansovoyi_zvitnosti

69. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Підручник. / Іванілов О. С. – 2011.– 728 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva_-_ivanilov_os

70. Фінанси навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів /С.Л. Лондар, О.В. Тимошенко. Вінниця : Нова книга, 2009. 384 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/1584072012871/finansi/finansi>

71. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2009. –132с. ISBN 966–574–137–3 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/519/Econ_analiz.pdf

72. Навч. посіб./Косова Т.Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с. – ISBN 978–611–01–0273–5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/717731/>

73. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Купалова Г.І. – К., 2008. – 639 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1584072015160/ekonomika/teoriya_ekonomichnogo_analizu
74. Опарін В. М. О 60 Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2012. – 240 с. ISBN 966–574–285–Xss [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://buklib.net/books/21884/>
75. Мойсеєнко І.П. Інвестування: Навч. посіб. / І.П. Мойсеєнко – К.: Знання, 2006. – 490 с.
76. Фінанси підприємств: навчальний посібник / О.С. Поважний, Л.О. Шульга, Н.А. Ясинська. – Донецьк: ДонДУУ, 2010. – 419 с.
77. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. [Текст] / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2006. – 654 с.
78. Я.Костецький, Факторний аналіз рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств // УДК 631.11– С. 179-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/admin/Desktop/ecan_2012_10\(4\)__42.pdf](file:///C:/Users/admin/Desktop/ecan_2012_10(4)__42.pdf)
79. В.З.Бугай, Напрямки антикризового управління фінансами промислового підприємства // УДК 347 – С. 52-56. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Desktop/Rbetu_2013_1_16.pdf.
80. Г.М. Рябенко, Шляхи покращення фінансового стану підприємства // УДК 658.14/.17.011.4 – С. 104-109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/400/1/стаття10.pdf>
81. Є.Р.Севрук, Рефінансування дебіторської заборгованості на підприємствах торгівлі // УДК 336.722.37:339.17 – С. 116-126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2017/01\(90\)/ZT_01_2017](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2017/01(90)/ZT_01_2017).

ДОДАТКИ